

Vlaams
Parlement

vergadering **C36**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 7 november 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Sihame El Kaouakibi aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het verlagen van drempels in het onderwijs – 190 (2019-2020)	4
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de lege brooddozen van kansarme leerlingen – 216 (2019-2020)	8
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over maatregelen om de planlast in het basis- en secundair onderwijs te verminderen – 222 (2019-2020)	12
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een mantelzorg-vriendelijke school – 243 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de schoolprestaties van jonge mantelzorgers – 300 (2019-2020)	15
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de Waalse praktijk om schoolrapporten constructief en aanmoedigend op te stellen – 253 (2019-2020)	20
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de fusies van scholen in het secundair onderwijs – 285 (2019-2020)	25
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het Inschrijvingsdecreet, met name over de plannen voor het centraal aanmeldingssysteem – 286 (2019-2020)	29
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over onderwijs voor hoogbegaafde kinderen – 287 (2019-2020)	31

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een begeleidingsdecreet voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

– 289 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over inclusief onderwijs

– 335 (2019-2020)

34

VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over hoger beroepsonderwijs 5 (hbo5) Verpleegkunde

– 306 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over hoger beroepsonderwijs 5 (hbo5) Verpleegkunde

– 316 (2019-2020)

41

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanstelling van een minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met de promotie van meertaligheid

– 309 (2019-2020)

46

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de niet-indexering van de werkingsmiddelen voor het secundair onderwijs

– 350 (2019-2020)

52

**VRAAG OM UITLEG van Sihame El Kaouakibi aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het verlagen van drempels in het onderwijs
– 190 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw El Kaouakibi heeft het woord.

Sihame El Kaouakibi (Open Vld): Minister, dit gaat over het feit dat we in het regeerakkoord hebben beslist om middelen correct en doelgericht in te zetten. Daar waren we het over eens. Zoals jullie weten, zijn gelijke onderwijskansen belangrijk. Specifiek over de middelen voor gelijke onderwijskansen (GOK) staat erin: "Evenzeer zorgen we dat extra middelen, inclusief GOK-middelen, enkel gebruikt worden voor die leerlingen die ze genereren en voor het vooropgestelde doel en dus niet voor overkoepelende structuren. Elke afwijking van deze beginselen dient te worden gemotiveerd." Dat we middelen gericht willen inzetten is een goede zaak, maar we weten ook dat het beleid qua gelijke onderwijskansen niet de resultaten oplevert die we gezamenlijk hier eigenlijk echt wel willen. Daarom vond ik het ook heel interessant om terug te komen op wat het Rekenhof in 2017 heeft gezegd, namelijk dat het heel moeilijk is om het gelijkekansenbeleid te evalueren omdat dat wordt bemoeilijkt door de afwezigheid van nauwkeurige beleidsdoelstellingen, indicatoren en streefcijfers.

Minister, de vraag is dus vooral of u van plan bent die doelen, streefcijfers en indicatoren te verduidelijken. Waarop zou u zich willen baseren, en, vooral ook, welke zaken zouden er dan nog moeten worden verduidelijkt om die passage uit het regeerakkoord uit te voeren? En als u nog tijd hebt – want we hebben niet veel tijd gezien de vele vragen –: welke middelen worden nu eigenlijk niet besteed aan de kinderen die ze eigenlijk zouden genereren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We zijn het er natuurlijk met zijn allen over eens dat excellent onderwijs de belangrijkste hefboom is om het talent van elke leerling, ongeacht het sociaal-economisch profiel, te ontwikkelen en daardoor ook als samenleving collectief vooruit te gaan. We hebben het daar gisteren ook over gehad. Ik denk dat een sterk Vlaams onderwijs bij uitstek dus een emanciperende kracht heeft, voor iedereen. We hebben de vaste ambitie – en dat lees je in het regeerakkoord – om bij al onze leerlingen, opnieuw los van dat sociaal-economisch profiel, leerwinst te boeken. Het is onze fantastische verantwoordelijkheid en taak om met het volledige onderwijsveld de talenten van elk kind te ontdekken, maximaal uit te dagen en te exploiteren. Daarom ook spreken we over de introductie van die proeven. Dat is, opnieuw, niet om rankings te gaan organiseren, wel om in eerste instantie te bekijken in welke mate we slagen in die taak om leerwinst te boeken, om onszelf een spiegel voor te houden. We hebben natuurlijk ook de deelname aan het internationaal vergelijkend onderzoek. In zijn rapport van 2017 beveelt het Rekenhof echter aan om de factoren die effect hebben op het succes van het gelijkeonderwijskansenbeleid, verder te onderzoeken. Gezien de relevantie van die vraag hebben we in het onderzoeksprogramma van het Steunpunt voor Onderwijsonderzoek (SONO) twee onderzoekslijnen opgenomen met betrekking tot het gelijkeonderwijskansenbeleid. Nog niet alle onderzoeken daaromtrent zijn afgerond. De laatste onderzoeken zouden door het steunpunt in augustus van volgend jaar worden opgeleverd. Die bieden, denk ik, een concrete houvast om tegemoet te komen aan uw vraag.

De onderwijsmiddelen in alle onderwijsniveaus moeten natuurlijk prioritair worden ingezet voor datgene waarvoor ze bedoeld zijn en daar waar de leerlingen die ze

genereren zich bevinden. Het is de bedoeling dat we duidelijk in kaart brengen hoeveel mensen en middelen van de scholen ook naar de koepels, de netten en de inrichtende machten of andere externen vloeien. Ik denk dat er nood aan is om heel die discussie wat te objectiveren. We willen daarbij dus ook een nulmeting organiseren. De maatregelen die we ter zake nemen, zijn natuurlijk afhankelijk van de resultaten van die nulmeting.

Het regeerakkoord bepaalt ook dat de SES-werkingsmiddelen (socio-economische status) dienen te worden gebruikt voor datgene waarvoor ze bedoeld zijn, zodat we kinderen met een moeilijke thuissituatie gericht kunnen ondersteunen en de kans op ongekwalificeerde uitstroom maximaal beperken. Dat is eigenlijk trouwens ook op basis van inzichten van het Rekenhof. Het is de bedoeling om de aanwending daarvan steekproefsgewijs te laten controleren en effectief op te treden wanneer we vaststellen dat die middelen niet doelmatig worden gebruikt.

Hetzelfde geldt ook voor de GOK-omkaderingsmiddelen. Daarbij geldt dezelfde ratio. Ik denk dat we ten aanzien van die drie discussiepunten met z'n allen baat hebben om die discussie wat te objectiveren, en dat we desnoods ook maatregelen treffen zodat de ratio ervoor zorgt dat de mensen en middelen maximaal terecht komen bij diegenen die die mensen en middelen uiteindelijk genereren.

De voorzitter: Mevrouw El Kaouakibi heeft het woord.

Sihame El Kaouakibi (Open Vld): Het zal niet evident zijn, dat weet ik. Ik heb de afgelopen maanden ook al een paar scholen gecontacteerd om te bekijken wat waar en hoe gebeurt. Ik vind het heel goed dat u elke uitgave tegen het licht houdt, zeker als dat gebeurt om de kansen van kinderen te vergroten. Anderzijds: meten is weten. Dat vinden we heel belangrijk. Het staat ook heel duidelijk in het regeerakkoord dat dat een van onze doelstellingen is. Daarom wil ik toch graag een verduidelijking of we middelen überhaupt gericht kunnen inzetten wanneer de doelen zelf iets te breed geformuleerd zijn.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Vroeger was er een driejarige cyclus met bijbehorende verplichtingen waaraan men moest voldoen om GOK-middelen te kunnen genereren. Die is afgeschaft. Het voordeel voor de scholen was zeker de planlastvermindering die daaraan gekoppeld was. Het nadeel is natuurlijk dat er minder controle is. De reden waarom men die cyclus heeft afgeschaft, was ook omdat men veel vertrouwen in de scholen had dat zij deze middelen juist zouden inzetten. Ik denk dat we met dat vertrouwen zeker moeten verdergaan.

Ik las in het rapport van het Rekenhof dat het soort leerlingvolgsysteem en het soort pakket Nederlands heel belangrijke, significante succesfactoren waren. U sprak over twee onderzoeklijnen via SONO. Zijn dat dan de twee aspecten die SONO ook aan het onderzoeken is of hebt u daar niet meteen zicht op?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Bedankt, minister voor uw antwoorden. Bedankt ook, mevrouw El Kaouakibi. Ik denk dat we de ambitie delen om elk kind op school een eerlijke kans te geven. Ik ben dus blij met uw bijzonder pertinente vragen. Het is goed dat er ook vanuit de meerderheid interesse en aandacht is voor een sterk gelijkekansenbeleid, want de cijfers die u aanhaalt, zijn intriëst.

U zult in ons altijd een medestander vinden voor een beleid dat doet wat het belooft te doen met gelijke kansen voor elk kind, wie je ook bent of waar je ook vandaan komt. In die zin is het voor ons ook absoluut geen taboe om dat gelijkekansenbeleid kritisch onder de loep te houden en om te kijken hoe we dat beleid waar

nodig nog beter kunnen maken of bijsturen, maar altijd met het duidelijke doel dat we voor al onze leerlingen gelijke kansen willen realiseren.

Uit de studie van het Rekenhof blijkt vandaag dat het beleid daar toch wat te weinig in slaagt. De studie van SONO uit 2017 over de effectiviteit van de compensatie-financiering voor kansengroepen concludeert dat men met enige voorzichtigheid kan stellen dat dit beleid tussen 2002 en 2012 onvoldoende zijn doelstellingen heeft bereikt. De sociale ongelijkheid in het Vlaamse onderwijs bleef grosso modo ongewijzigd. De onderzoekers verwijzen daarbij, net als het Rekenhof, naar het gebrek aan heldere richtlijnen en duidelijke doelstellingen over de gewenste uitkomsten van de GOK-wetgeving.

Wat ik daarnaast heel interessant vind, is dat de studie ook de ongelijke deskundigheid van schoolteams als oorzaak aanhaalt. Zo blijken leerkrachten in sommige kansarmere scholen significant lager geschoold te zijn en/of minder ervaren dan leerkrachten in kansrijke scholen. Het advies van de SONO-onderzoekers is dan ook om in de toekomst extra middelen te investeren in meer gekwalificeerde leerkrachten, dan alleen in extra uren. Ik ben benieuwd naar uw reactie op deze aanbeveling.

Ik las in het regeerakkoord dat die SES-middelen bedoeld zijn om kinderen met een moeilijke thuissituatie gericht te ondersteunen om hun kansen op een ongekwalificeerde uitstroom kleiner te maken. Tot daar ben ik helemaal mee. Dan staat er dat we die zullen inzetten voor – daar gaan we weer – taalbadklassen Nederlands, leermateriaal voor Nederlands als tweede taal, en huiswerkbegeleiding. Kunt u daar al wat meer uitleg over geven? Ik hoop dat het niet de bedoeling is om de volledige SES-middelen te gaan gebruiken om die taalbadklassen te financieren.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): We zijn vorige week langsgeweest bij de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Ik wil verwijzen naar het Vlor-memorandum 'Investeren met ambitie. Onderwijskansen voor iedereen', waaruit ik even wil citeren: "Diversiteit is in onderwijs niet langer te vatten in een doelgroepenbeleid. Daarom is er een grondig conceptueel debat nodig over de uitgangspunten, indicatoren en doelstellingen (...) van het gelijke onderwijskansenbeleid."

Onze CD&V-fractie is van oordeel dat we er goed aan zouden doen om in te gaan op dat aanbod van de onderwijsactoren om samen dat debat te voeren. Minister, wilt u de uitgestoken hand van de Vlor aannemen om dit debat te voeren?

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Ik had dezelfde vraag als mevrouw Goeman, minister. Wat wilt u doen met die GOK- middelen? Als we het debat van gisteren bekijken, is dat het plan? Gaat die 67 miljoen daarnaartoe?

Als het over gelijke onderwijskansen gaat, komen we natuurlijk terug bij het pedagogische debat. Hoe zorg je ervoor dat kinderen groeien en bloeien en vooruitgaan? Dat heeft natuurlijk te maken met extra middelen en leerkrachten, maar ook met andere leerlingen op school. Wij zitten in Vlaanderen met veel concentratiescholen en veel elitescholen. In de vorige regering was er een plan om, met kleine stapjes, de tegenstelling tussen die twee op te lossen, namelijk via de dubbele contingentering, om zo te zorgen voor een betere sociale spreiding. Dat lijkt mij een fundamentele manier om daar iets rond te doen. Hoe ziet u dan de evolutie? Als die maatregel wordt geschrapd, denk ik dat we niet zullen kunnen hopen op verbetering, zelfs als we de middelen zouden uitbreiden, wat niet voorligt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): We moeten wel opletten, collega's, dat we niet van elke vraag die in de commissie voorligt, de vraag over het onderwijs maken. Want we zouden hierbij nog vragen kunnen beginnen te stellen over de lerarenopleiding, de nascholing, gebouwen, busvervoer, buitengewoon onderwijs, en we zijn vertrokken.

De vraag die de collega stelt, gaat inderdaad over de middelen die we aan Onderwijs besteden. Dat is eigenlijk een heel eenvoudige vraag. De middelen – het belastinggeld dat we vragen – die we naar aanleiding van bepaalde indicatoren aan scholen geven, hebben die effect voor die leerlingen die ze genereren? Dat is de vraag. Dat is ook wel de vraag die ik naar voren wil schuiven, en waar de minister daarnet al op heeft geantwoord, om daar toch iets specifieker naar te kijken, in het belang van de leerlingen die ze genereren. Alle andere vragen zijn volgens mij zeer interessant, maar ik denk dat de focus van het antwoord van de minister daarop lag, wat ik absoluut volmondig kan ondersteunen, samen met het Rekenhof, een rapport waar we in dit regeerakkoord toch iets mee doen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: U focust op het gelijkheidskansenbeleid. Het is gewoon een algemeen principe als goede huisvader, als goede bestuurder en als decreetgever, dat u die controle ook moet uitoefenen op het feit dat de uitvoerende macht wel degelijk zorgt voor een correcte besteding van de middelen die de decreetgever heeft toegewezen aan de uitvoerende macht. Dat is de logica zelf, als algemeen beginsel.

Het is ook een beetje de algemene vaststelling dat Vlaanderen qua onderwijsmiddelen en onderwijsbudgetten, in een internationaal perspectief bekeken, heel wat spendeert. Alleen is de vaststelling ook dat van wat er bovenaan in wordt gestopt, die verhouding in de klas nog niet hetzelfde is en dat dat effect niet zo groot is. Dan moet je gewoon objectief in kaart brengen in welke mate de middelen die toegekend zijn door de decreetgever, doelmatig bestemd worden en dus effectief gebruikt worden voor datgene waarvoor ze bedoeld zijn. Moeilijker is dat niet. En daar bestaat toch ook al heel lang een discussie over. We willen die gewoon objectiveren. Of het nu gaat over gelijke kansen of andere aspecten of over SES- of GOK-middelen, maakt niet uit. We willen gewoon objectiveren.

Het is inderdaad zoals u het aangeeft. Soms zal het een zekere appreciatiebevoegdheid zijn. Het is ook een beetje de verantwoordelijkheid geven aan de scholen. Er zal altijd een zekere appreciatie- en beoordelingsmarge zijn in hoofde van diegene die inspecteert en controleert, dat is juist.

En daar moeten we ook niet in overdrijven, want anders organiseer je weer een verantwoordingsplicht en een planlast. Het is dus altijd een beetje zoeken naar de optimale verhouding, die mening deel ik.

Maar dat neemt niet weg dat het Rekenhof toch vaststelt dat de SES-middelen niet besteed worden aan die specifieke elementen waarvoor ze zijn bedoeld in hoofde van de uitvoerende en de decreetgevende macht. Daar willen we dat gewoon in kaart brengen, en vervolgens steekproefsgewijs controleren of een en ander op het terrein wordt uitgevoerd zoals we het hadden voorzien.

De voorzitter: Mevrouw El Kaouakibi heeft het woord.

Sihame El Kaouakibi (Open Vld): Bedankt minister, en bedankt voor de bijkomende vragen. Het is noodzakelijk dat we daar samen over nadenken. Want dat is wat we hier moeten doen. Het is een moeilijke discussie, een moeilijk verhaal: gelijke onderwijskansen en de impact daarvan.

We willen eigenlijk aan de verliezende kant staan. We willen niet meer ongelijkheid; we willen het verminderen. We willen de lat hoog houden. We willen gaan voor kwaliteit voor de sterkere leerlingen die soms geniaal worden genoemd. We moeten volledig kunnen beantwoorden aan hun uitdagingen en hun behoeften. Maar tegelijkertijd moeten we ervoor zorgen dat we ten volle tegemoetkomen aan het talent, de aanleg of interesse van elk kind. We moeten echt schakelen als het gaat over kinderen die met een achterstand starten. Daar gaan we echt maatregelen en oplossingen voor nodig hebben.

Ik vind het kader van de middelen één ding. Daar hebben we al impact op. Maar wat het 'hoe' betreft: dat is aan de fantastische onderwijzers en aan heel wat experts, die daar met ons van gedachten over kunnen wisselen. Zij moeten het vooral doen.

Het belangrijkste is de idee: 'nothing dies faster than a child without a dream'. We mogen ons daar nooit bij neerleggen, en dat is ook de reden waarom ik er vijf jaar lang op zal terugkomen, hopelijk met resultaten en oplossingen. En hopelijk kunnen we op basis daarvan zorgen dat we wel degelijk op het einde van deze legislatuur kunnen zeggen: 'Dit hebben we concreet gedaan, en dit zijn de resultaten. We doen het beter dan vorige keer.' Dat is wel het minste wat we moeten doen. Ik kijk zeker uit naar de volgende stappen die we daarin gaan zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de lege brooddozen van kansarme leerlingen – 216 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Het is een trieste realiteit, ook in Vlaanderen en Brussel: elke dag gaan kinderen naar school met een lege brooddoos. Door onder meer de oplopende schoolfacturen en de stijgende armoede in Vlaanderen kunnen meer en meer ouders hun kinderen geen gezonde en voedzame maaltijd meer meegeven naar school. Ik hoef u niet uit te leggen dat een lege buik en slechte voeding bijzonder slecht zijn voor de leerprestaties en de concentratie van kinderen. In die zin denken we dat scholen echt een sleutelrol hebben om kansarmoede bij kinderen aan de wortel aan te pakken.

Elk kind een betaalbare, lekkere en gezonde maaltijd op school aanbieden, zorgt dat alle kinderen toch tenminste één keer per dag iets deftigs kunnen eten. Het is een oplossing voor kansarme kinderen om toch nog via school een voedzame maaltijd binnen te krijgen, zonder dat ze gestigmatiseerd worden. Bovendien leren kinderen op die manier ook over het belang van gezonde voeding, wat natuurlijk heel belangrijk is, ook in het kader van gezondheidspreventie.

De vorige minister van Armoedebestrijding voerde een proefproject voor 1 euromaaltijden in, maar dat proefproject werd met het einde van de legislatuur beëindigd. In Antwerpen wordt nu een nieuw proefproject uitgerold om te kijken hoe scholen kinderen toch een betaalbare, gezonde en voedzame maaltijd kunnen aanbieden. Het regeerakkoord maakt trouwens ook melding van het feit dat deze regering inspanningen zal leveren om de problematiek van de lege brooddozen aan te pakken.

Minister, wat is uw visie op de hele problematiek van de lege brooddozen, en op de rol die de scholen daarin hebben? Hoe evalueert u het project van de 1 euromaaltijden van de vorige regering?

Welke stappen zult u concreet ondernemen om het probleem van lege brooddozen op school aan te pakken, zodat kinderen niet met honger op de schoolbanken hoeven te zitten? Op welke manier zult u lokale besturen ondersteunen om betaalbare en voedzame maaltijden aan te bieden op elke school?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Vanzelfsprekend nemen we de problematiek van de lege brooddozen ter harte. Het is een open deur intrappen als je vaststelt dat een kind dat niet regelmatig aan eten toekomt, ook niet aan goed onderwijs en goed leren toekomt. Daarom nemen we dit vanzelfsprekend ook mee in de beleidsnota en meer nog in de beleidsnota van mijn collega van Welzijn en Armoede. De precieze inspanningen zullen het voorwerp vormen van een beleidsproces waarin we met diverse partners rond de tafel zitten.

Wij staan vanuit onze Onderwijsbevoegdheid ten dienste en in ondersteuning van een armoede- en welzijnsbeleid. Onze eerste taak in het onderwijsveld is natuurlijk goed onderwijs verstrekken. Dat is op zich essentieel als emancipatorische werking, en ik verwijs hierbij ook naar onze vorige discussie. Er komen idealiter synergiën tot stand tussen inspanningen vanuit Onderwijs en andere relevante beleidsdomeinen en uit de lokale besturen.

Uit de proefprojecten met de 1 euromaaltijden van de vorige legislatuur vallen ook alvast een aantal randvoorwaarden en lessen te halen. De praktijkstudie van het Kinderrechtencommissariaat heeft ter zake ook wel iets opgeleverd. U haalt één voorbeeld aan, maar het proefproject heeft nog wel meer lokale besturen geïnspireerd om ter zake initiatieven te nemen. Soms zijn die kleinschalig, waarbij men zou kunnen zeggen: 'Is het dat maar?', maar je merkt toch wel wat verschil op het terrein zelf.

Daarnaast zijn er natuurlijk ook mijn inspanningen inzake kostenbeheersing van scholen. Dat speelt daarin ook een rol. Ook wat we tevoren hebben gezegd over een doelmatige besteding van de GOK- en SES-middelen maakt daar deel van uit. Ik verwijs ook naar de inspanningen die we al hebben gedaan en nog willen doen voor gezonde voeding en extra beweging. Die passen binnen een ruimer gezondheidsbeleid en maken daar ook deel van uit.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Deze antwoorden zijn in eerste instantie nogal vaag. Ik hoop dat we er tijdens de bespreking van de beleidsnota op kunnen doorgaan. Voor ons is het duidelijk dat het proefproject van de 1 euromaaltijden zijn doel volledig is voorbijgeschoten. Wij vonden dat trouwens nogal stigmatiserend omdat alleen kinderen in armoede van die maaltijden gebruik konden maken. Wij vinden dat scholen een algemeen beleid moeten uitrollen waarbij kinderen 's middags samen een gezonde warme maaltijd kunnen gebruiken.

U zegt dat een positief aspect van dat project is dat het scholen ten minste heeft geïnspireerd. Dat kan wel zijn, maar ook al vonden wij het geen goed project, die 1 euromaaltijden werden mee vanuit de Vlaamse Regering gesubsidieerd. Wat nu in Antwerpen gaat gebeuren, gebeurt volledig met eigen budget. Is het de bedoeling van de Vlaamse Regering – Onderwijs eventueel met Welzijn samen – om daar middelen voor uit te trekken? Ik denk dat dat nodig zal zijn om lokale besturen, waar inderdaad de wil bestaat om iets te doen aan dit bijzonder prangende probleem, in de praktijk te helpen om dit waar te maken.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, beste collega's, de legebrooddozenproblematiek bij kansarme kinderen is een pijnlijke realiteit die benoemd en aangepakt

moet worden. Met een lege maag op de schoolbanken zitten, is allesbehalve bevorderlijk voor de schoolprestaties. Daarover zijn we het allemaal eens. Deze regering erkent dit ook, zoals te lezen staat in het regeerakkoord.

Maar laten we nu eens realistisch zijn. Een gratis maaltijd voor iedereen, wie gaat dat betalen? Gratis bestaat niet. Hoe pakken we dat dan wel aan? De taak is hier veel ruimer dan voor de Vlaamse overheid. Alleen hebben, zoals de minister al zei, lokale besturen en OCMW's een belangrijke rol te spelen in het uitwerken van initiatieven.

Minister, hoe ziet u precies de samenwerking en de wisselwerking met de lokale besturen bij het aanpakken van deze problematiek? Op welke manieren zult u lokale initiatieven ondersteunen?

In Brussel leeft 26 procent van de kinderen in kansarmoede. Gaat u daarover in overleg met uw collega's van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC)?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik erken de problematiek zeker en vast. Maar ik denk dat ze niet zo sterk mag worden opgeblazen. Wij geloven ook niet dat het in eerste instantie een armoedeprobleem is. Een paar boterhammen meegeven, dat kost echt niet zo veel. Ik zag in het middelbaar onderwijs veel leerlingen, de laatste jaren steeds meer, die 's middags makkelijk 3 tot 4 euro uitgeven aan een belegd broodje. Want gewone boterhammen, die zijn te min. Maar met dat geld kun je al gemakkelijk beleg én brood kopen voor een heel gezin. Steeds vaker zien we dat kinderen bewust 's ochtends niet ontbijten. Dat is erg ongezond. En men probeert daar ook wel wat aan te doen, maar het is niet zo evident om dat op te leggen.

Ik vertel even een anekdote. Mijn vrouw is al meer dan 35 jaar kleuterleidster. Zij heeft nog bijna nooit lege brooddozen gezien. Wat ze wel gezien heeft, is dat er ongeschikt voedsel wordt meegegeven of dat de boterhammen veel te dik worden belegd, zodat de kinderen die niet op krijgen. Ook zijn er kinderen die gewoon geen zin hebben om hun brooddoos leeg te eten.

Ten tweede stellen wij vast dat het, vooral door de socialisten, alweer de maatschappij is die moet opdraaien voor een maatschappelijk probleem dat in de eerste plaats thuis moet worden opgelost. De vraag is of sommige ouders hun kinderen niet verwaarlozen, of ze wel op tijd opstaan, of ze wel zin hebben om boterhammen klaar te maken, of ze hun geld niet uitgeven aan de verkeerde zaken. En als er ouders zijn die echt in de problemen zitten – en die zijn er ongetwijfeld –, dan moet hun de weg worden gewezen naar het OCMW, naar de voedselbanken enzovoort. Er zijn zoveel mogelijkheden om hen te helpen. Maar als de school voor elk kind een warme maaltijd moet voorzien, dan zal dat handenvol geld kosten. En wij vrezen dat dat dan ook nog eens kan leiden tot meer onbetaalde schoolfacturen. Want, tja, gratis aanbieden.... Iemand moet het toch betalen. Er is al geen geld voor het onderwijs. Ik denk dus niet dat dat een prioriteit moet zijn. De onbetaalde schoolfacturen vinden we wel belangrijk. Maar die ga je dan nog verhogen, want de meeste scholen of gemeenten zullen dat eten doorrekenen aan de kinderen. En zo stapelen de onbetaalde schoolfacturen zich op. Bovendien zullen de kinderen, wanneer dat eten niet zo lekker is – en dat is in sommige scholen het geval – dat eten ook niet opeten en met honger van tafel gaan. En daardoor wordt het probleem eigenlijk gecamoufléerd. Wij vinden dus dat we niet moeten meegaan in dit opbod, dat trouwens zes jaar geleden al op de agenda stond van deze commissie.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil de discussie niet volledig opengooien, maar er zijn een paar fundamentele principes aangeraakt. En daarbij ben ik het nogal fundamenteel oneens met de twee stromen.

U zegt dat er geen lege brooddozen zijn, dat u dat niet kent. U schetst een problematiek van kinderen die een ongezonde voeding meekrijgen. U schetst geen armoedeprobleem, maar een luxeprobleem. Maar dat armoedeprobleem bestaat wel, hoor, de lege brooddozen bestaan. En u kunt daarop ontkennend repliceren, maar ze bestaan, je hoeft echt niet veel mensen in het onderwijsveld aan te spreken om dat in te zien. En misschien niet in onze basisscholen in de Vlaamse Rand – of toch niet in allemaal, want ik denk dat het dikwijls een verholen problematiek betreft. Maar goed ook, soms, omdat zo veel mensen, zo veel leerkrachten met een goed hart net niet willen dat die kinderen worden gestigmatiseerd en daarom discreet wat boterhammen klaarleggen. Maar het is een realiteit.

Twee, volgens u is het meest wezenlijke probleem aan die 1 euromaaltijd dat die bedoeld is voor een bepaalde doelgroep en dat je voor iedereen alle maaltijden aan 1 euro moet aanbieden. U wilt dus eigenlijk afstappen van de ratio van het doelgroepenbeleid. Ik vind dat essentieel ten aanzien van het volledige plaatje. Deze discussie gaat niet louter over onderwijs, maar over een volledige visie. Wanneer je alle middelen of voordelen toekent aan de totaliteit van de groep, zul je geen middelen overhouden die toekomen bij de groep die je uiteindelijk wilt bedienen.

Als je iedereen een maaltijd van 1 euro wilt geven, dan zal het aantal maaltijden voor diegenen die je met die maatregel wil bereiken, net verminderen. Ik vind dat een heel vreemde redenering. Wij willen er net voor zorgen dat bepaalde uitwassen van een slecht functionerende marktwerking worden gecompenseerd. Dat doe je net met een doelgroepenbeleid. Heel het systeem en het beleid zijn daarop gebaseerd, ook beleid gevoerd door socialistische, alleszins door sp.a-ministers. Als je als decreetgever en uitvoerende macht een probleem ziet – de lege brooddozen –, dan zet je toch maximaal middelen in om ervoor te zorgen dat dat probleem wordt aangepakt zodat je de doelgroepen bereikt die worden geconfronteerd met die problematiek.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, ik dank u voor uw aanvullende antwoorden.

Ik ben in de politiek gestapt omdat ik vind dat elk kind onder de beste omstandigheden naar school moet kunnen gaan. Voor elke anekdote die u vertelt over het feit dat de lege brooddozen niet bestaan, kan ik u tientallen andere vertellen over kinderen in Brussel die op de schoolbanken letterlijk flauwvallen van de honger. 'The problem is out there.'

U wijst ook op het feit dat ouders fouten maken. Dat is absoluut zo. De verhalen die u vertelt, ken ik ook. Er zijn inderdaad ouders die hun kinderen misschien niet altijd de beste voeding meegeven, of in het algemeen de juiste ondersteuning geven, maar dat is voor mij niet de essentie van het debat van vandaag. Voor mij mag een kind daar nooit de dupe van worden. Daarom stel ik mijn vraag over de lege brooddozen.

Natuurlijk kan de Vlaamse Regering alleen dit probleem niet oplossen. Het zal inderdaad altijd een wisselwerking moeten zijn met de lokale besturen. Hoe je het ook draait of keert, het is altijd een politieke keuze of je er iets aan wil doen of niet. Voor ons is de school een plaats om iets te doen aan het feit dat kinderen niet goed of gezond eten, want dat is namelijk de plaats waar je alle kinderen samen hebt.

Wij vertrekken dus ook vanuit het idee van samen eten en niemand stigmatiseren en denken dus aan een project waarbij je alle kinderen een betaalbare en gezonde maaltijd geeft op school. Minister, dat is trouwens de keuze die nu in Antwerpen wordt gemaakt, waar u toch samen met ons in het bestuur zit, voor zover ik weet. Er worden daar vier proefprojecten uitgerold waarbij er wordt nagegaan hoe er aan

alle kinderen een betaalbare en gezonde maaltijd kan worden aangeboden. Ik ga dat project nauw opvolgen. Ik stel voor dat u hetzelfde doet en dat u contact opneemt met uw collega's in Antwerpen om na te gaan hoe de Vlaamse Regering dat project verder kan ondersteunen. Ik denk dat we daar allemaal inspiratie kunnen opdoen voor een beleid voor heel Vlaanderen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over maatregelen om de planlast in het basis- en secundair onderwijs te verminderen – 222 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Voorzitter, minister, collega's, het is een thema dat heel erg leeft in het onderwijsveld, zo niet het hardst leeft: de planlast. Het is ook een rode draad doorheen de debatten die wij hier voeren over het tekort aan leerkrachten, het aantrekken van leerkrachten en andere zaken. De planlast is een steeds weerkerend probleem.

Bij haar aantreden zei voormalig minister van Onderwijs, Hilde Crevits, dat ze een absolute prioriteit zou maken van 'het terugdringen van de regeldrift en administratieve rompslomp in ons onderwijs, wat cruciaal is om de werkdruk van het personeel te verlichten en onze leraren en directeurs dus een meer ontspannen job te geven'. Meer nog, bij elke nieuwe besparingsronde argumenteerde de minister dat de scholen uiteindelijk meer zouden kunnen doen met minder geld, omdat ze de administratieve taken zou weghalen bij de scholen. Het kwam verschillende keren terug bij diverse begrotingsbesprekingen, bij uiteenlopende debatten in het parlement, bij de bespreking van de plannen voor het basisonderwijs en telkens werd de leerkrachten, de directeurs, de scholen een mooie grote wortel voor de neus gehouden.

Met Operatie Tarra – van bruto naar netto, mooi verwoord – zou ze de zogenaamde planlast in het onderwijs aanpakken, maar concrete beslissingen zijn er tot op heden weinig tot nog niet genomen.

Een paar zaken in de marge zijn er wel gekomen, dat moeten we ook toegeven. Vanmorgen is tijdens ons bezoek aan het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming ook toegelicht dat een aantal zaken wel zijn bijgestuurd. Maar structureel is het veel te weinig. Als je op het terrein met de leerkrachten, met de directeurs en met de teams in zijn geheel gaat spreken, voelen ze dat niet. Er is weinig of niets veranderd, ik zou zelfs durven zeggen, integendeel.

Minister, ik leef op goede hoop: een nieuwe minister en waarschijnlijk een nieuwe start. Zult u het beleid van uw voorganger voortzetten en Operatie Tarra verder uitvoeren? Indien dat niet het geval is, wat zult u dan wel doen?

In het plan Operatie Tarra stonden er heel weinig tot geen maatregelen die de planlast op de werkvloer echt aanpakken. Welke maatregelen zult u nemen zodat die planlast ook op de werkvloer eindelijk eens wordt aangepakt, of wordt de planlast enkel op een hoger niveau aangepakt, waardoor de leerkrachten dat veel te weinig terugzien in hun klassen en in hun team?

Minister, zullen wij hier over een viertal jaar weer zitten – ik hoop dat het niet het geval zal zijn – en zeggen dat ook u een aantal kleine zaken in de marge gedaan

hebt, maar dat van een structurele aanpak zeer weinig of niets terechtgekomen is? Zullen de leerkrachten nog altijd steen en been klagen – terecht trouwens – dat ze meer planlast hebben dan iets anders? Ik kijk vol goede hoop naar u.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat mijn voorganger wel wat meer gedaan heeft dan in de marge werken. Ik zal dat alleszins ook gebruiken als vertrekpunt voor onze eigen acties. Ik wil niet vooruitlopen op de discussie in het kader van de beleidsnota en wat daarin vervat zit. Het is een belangrijke beleidslijn om net die planlast aan te pakken. Ik zal daar natuurlijk ook verschillende onderwijspartners voor nodig hebben. We kunnen dan wel zeggen dat we die ambitie onderschrijven, maar die op het terrein realiseren zal niet alleen onze verantwoordelijkheid zijn, het zal ook een zaak zijn van de koepels, de netten, de directies, de schoolteams. Je moet dat dus ook in nauw overleg met die verschillende partners aanpakken.

Mijn administratie heeft een onderzoeksrapport opgeleverd. Daarin staan enkele belangrijke leidende principes die ik u alvast wil meegeven. Ik denk dat die nog steeds van toepassing zijn om te zorgen voor een verlaging van de planlast op de werkvloer, vooral voor de directies, leerkrachten en teams.

Ten eerste: erken de professionaliteit van elke actor. Zie elke actor niet alleen als een uitvoerder, maar ook als professional en betrek hen bij de uitwerking van die acties. Ten tweede: vind een balans tussen autonomie en verantwoording. Autonomie zonder dat je een helder referentiekader meegeeft, leidt tot enige onzekerheid, wat op zich weer leidt tot een soort van verantwoordingsplicht. Ten derde: baken de kernopdracht van onderwijzend personeel af, formuleer wat bijkomende administratieve taken kunnen zijn, wat er nog boven op de lesopdracht aan bijkomende taken zijn. Ten vierde: versterk de professionalisering van de leerkrachten. Ten vijfde: versterk ook die kennis- en expertisedeling. Ten zesde: versterk de professionaliteit van de school-leider en het schoolbestuur. Ten zevende: maak de omslag van registratiedrift naar intelligente verantwoording. Ik denk dat de verplichte verantwoordingsdruk sterk is. Dat heeft ook te maken met de discussie rond de juridisering van het onderwijs die we willen aanpakken. Door de vrees voor die juridisering of eventuele procedures, gaat men zich indekken en niet de beslissing nemen die men eigenlijk zou moeten nemen, uit vrees voor juridische aanvechting. Ofwel gaat men anderzijds zorgen voor een heel zware verantwoording van de beslissing, zodat ze zou kunnen standhouden als ze aangevochten zou worden voor welke rechtbank of instelling dan ook.

We zullen deze elementen nog bespreken in het kader van de beleidsnota, met enkele concrete voorstellen.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Uw tussenkomst bevestigt mijns inziens dat uw regering – en ik spreek over de voorbije jaren – wat blijft aanmodderen in de marge, met heel veel theoretische uitleg. Het is een feit dat toen de onderzoeksresultaten op 21 januari 2016 in de commissie werden besproken, we, of liever professor Stijn Van Hamme van de Universiteit Gent (UGent) vaststelde dat leerkrachten veel te weinig toekomen aan lesgeven, en dat dat nog steeds het grote pijnpunt in ons onderwijs is. Men geeft slechts voor 32 procent effectief les in het secundair onderwijs, voor 38 procent in het basisonderwijs. Professor Van Hamme zei letterlijk dat Operatie Tarra een slag in het water was. Het had geen concrete en positieve impact op de werksituatie van de leerkrachten. Het was op dat vlak, alweer, een verloren legislatuur.

Dat vat samen, minister, wat ik hier vandaag aan alle nieuwe collega's wil aangeven en waarom ik aan de alarmbel trek. We zijn met Operatie Tarra vier jaar bezig geweest, met grote beloftes naar het werkveld. Ik spreek u tegen, minister, want er is vrijwel niets gebeurd, op een aantal kleine zaken na. Structureel? Nee!

U hebt gelijk wanneer u zegt dat ook de koepels daarin een verantwoordelijkheid hebben. Ik volg uw visie daarin, maar het is uw taak als minister om die kar te trekken, dat te coördineren en dat samen met die koepels, inspecties en heel wat andere actoren te helpen bijsturen. Dat is wat uw collega, mevrouw Crevits, tijdens de vorige legislatuur heeft beloofd en wat er niet is gebeurd.

Ik had van u een iets concreter antwoord verwacht waarmee ik naar het werkveld toe aan de slag kan. Ik kreeg een heel theoretische uitleg, waarvan ik ook al heel wat zaken weet. Ik kijk uit naar uw beleidsnota. Misschien zult u daarin wel concreter zijn, maar ik vrees ervoor. Maak alsjeblieft niet dezelfde fout als minister Crevits, en zorg ervoor dat u met een heel concreet actieplan komt en dat men vooral op korte termijn op de werkvloer voelt dat er structurele veranderingen en aanpassingen worden gedaan.

Als u dat niet doet, dan wordt u ook een minister die heel wat geloofwaardigheid zal kwijtspelen. Dan brengen we opnieuw heel wat leerkrachten in de problemen die te veel bezig zijn met andere zaken dan lesgeven en dan zal de kwaliteit van ons onderwijs opnieuw een stuk achteruitgaan. Minister, u hebt een ongelooflijke verantwoordelijkheid.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik denk dat de heer Vandenberghe terecht aanhaalt dat de planlastvermindering in ons onderwijs een heel grote uitdaging is en dat dit een thema is waaraan we, over de partijgrenzen heen, schouder aan schouder, moeten blijven werken. Het kind met het badwater weggooien, mijnheer Vandenberghe, mogen we echter niet doen. U verwijst naar een evaluatie in 2016. Die is opnieuw gebeurd in 2019. Het gaat over 63 concrete acties waaraan wordt gewerkt. Het leeuwenaandeel daarvan loopt. Aan het gros van die acties wordt iedere dag gewerkt. We hebben vanochtend gehoord dat de inspectie daar veel meer aandacht zal aan besteden, dat is ook opgenomen in het regeerakkoord. We moeten samen bondgenoot zijn en ervoor zorgen dat de capaciteit wordt vrijgemaakt die effectief nodig is voor de scholen om te doen wat ze worden geacht te doen. Dat is het onderwijs geven dat wij er vandaag van verwachten. We moeten er in deze commissie samen op blijven hameren dat er capaciteit wordt vrijgemaakt voor de opdracht waarmee de leerkrachten elke dag voor de klas staan.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Mijnheer Vandenberghe, het doet mij heel veel plezier dat u een van onze medewerkers citeert. Stijn Van Hamme is ook een medewerker van onze fractie. Dat wilde ik maar even zeggen.

Karolien Grosemans (N-VA): Mijnheer Vandenberghe, heel veel dank om dit thema op de tafel te leggen. Ik vind dat een heel belangrijk thema. Ik geef eerlijk toe dat dat ook van de redenen is waarom ik heel graag in de commissie van Onderwijs wilde zitten. Ik ben zelf zeventien jaar ervaringsdeskundige inzake planlast in het onderwijs, en ik durf zelfs zeggen slachtoffer. Ik weet dus heel goed waarover het gaat en wat u bedoelt. Ik ken alles van verticaal en horizontaal overleg, van jaarverslagen en meerjarenverslagen opstellen, oudercontactverslagen, leerlingcontactverslagen en ga maar verder. Ik heb me heel vaak de vraag gesteld of ik nu een betere leerkracht werd door al die verslagen op te stellen. Kon ik mijn leerlingen beter begeleiden door al de tijd die ik daarin stak? Het antwoord was heel vaak dat dit tijdverlies en energieverlies was.

Ik hoor hier heel veel medestanders om verdere stappen te zetten. Ik ben er wel van overtuigd dat er in de vorige legislatuur al goede stappen in de juiste richting zijn gezet. De vrees voor de juridische processen die worden aangespannen, daar moeten we ook naar kijken. Want dat is volgens mij ook een van de redenen

waarom er heel veel op papier wordt gezet. Bijvoorbeeld: leerlingen die niet opdagen bij een remediëring, en je bent een heel verslag aan het schrijven waarom de leerling niet is komen opdagen, om je in te dekken tegen die processen.

Ik wil hier samen met de commissie heel zeker mijn schouders onder zetten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb veel stellingen gehoord en een gedeelde ambitie, maar geen vragen. Ik veronderstel dat deze discussie terugkomt bij de beleidsnota.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, ik wil u al een stuk werk uit handen nemen. Lees onze voorstellen en onze beleidsplannen die we in de vorige legislatuur hebben ingediend: twee plannen voor basisonderwijs, waar heel wat concrete maatregelen en voorstellen van maatregelen in staan, om planlast structureel te verminderen. Die plannen zijn opgemaakt na grondig overleg met het werkveld. Ik spaar u dus heel wat werk uit. U moet er maar gewoon een kopie van nemen. Neem dat op in uw beleidsnota, dan hebt u al heel wat minder werk en kunt u zich toeleggen op andere problemen. Gebruik dat alstublieft. Het is vrijgegeven, u mag dat gerust doen. Onze voorstellen zijn heel concreet en onderbouwd door de mensen van het werkveld. Ik ben daarvoor twee, drie jaar verschillende scholen gaan bezoeken, om echt onderbouwd met die plannen naar hier te komen. U mag ze gebruiken. U mag copy-pasten. Ik zal u al heel veel werk besparen. Ik kijk ernaar uit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een mantelzorgvriendelijke school

– 243 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de schoolprestaties van jonge mantelzorgers

– 300 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Jonge mantelzorgers zijn kinderen en jongeren tot 25 jaar die thuis een extra handje toesteken, omdat iemand in hun gezin zorg nodig heeft. Dat kan zijn vanwege een ziekte, een beperking, een psychische kwetsbaarheid of een verslaving. Jonge mantelzorgers moeten hun schoolwerk en sociaal leven combineren met extra zorg thuis. Zorg dragen op jonge leeftijd kan echter een enorme impact hebben op het welbevinden, de ontwikkeling en de schoolresultaten van jongeren.

Twee ervaringsdeskundigen, Kathleen van Walle en Julie Vanderlinden, schreven daar een boek over. Ze willen professionals in scholen, maar ook in andere contexten zoals ziekenhuizen en jeugdverenigingen, inzichten bieden in hoe ze jonge mantelzorgers kunnen ondersteunen, wat echt wel broodnodig is. Intussen vulden al zesduizend leerlingen en meer dan vierhonderd leerkrachten hun enquête in. En daaruit blijkt dat een op de zes leerlingen jonge mantelzorger is en dat zeker de helft van de leerkrachten niet weet of er een jonge mantelzorger in hun klas zit.

In het mantelzorgplan, 'Nabije zorg in een warm Vlaanderen. Vlaams Mantelzorgplan 2016-2020', van voormalig minister van Welzijn Jo Vandeuren, werd een apart hoofdstuk opgenomen rond jonge mantelzorgers met enkele concrete maatregelen ter attentie van het onderwijs. Het mantelzorgplan geeft daarmee uitvoering aan de goedgekeurde resoluties in het Vlaams Parlement betreffende de verbetering van de ondersteuning van mantelzorgers van 1 februari 2017 en betreffende de ondersteuning van jonge mantelzorgers van 6 januari 2016.

Minister, bent u op de hoogte van of betrokken bij het project 'Mantelzorgvriendelijke school'? Welke concrete maatregelen, beschreven in het mantelzorgplan, werden er reeds uitgevoerd? Welke concrete maatregelen zult u de komende jaren nog nemen? Bent u bereid om samen te werken met de nieuwe minister van Welzijn om het mantelzorgplan, meer bepaald het luikje 'De bekendheid van jonge mantelzorgers in het onderwijs', verder concreet vorm te geven en over diverse domeinen heen te werken?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb een gelijkaardige vraag. Het is een feit dat dat bij schoollopende jonge mantelzorgers een invloed heeft op hun schoolprestaties. We konden dat ook lezen op de website van Samana, dat meteen ook de vinger op de wonde legt. De extra zorgtaken die deze jongeren opnemen, hebben al te vaak een negatieve impact op hun schoolresultaten.

De Kinderrechtencoalitie werkt dit jaar intensief rond jonge mantelzorgers. Dat komt direct uit een alternatieve rapportage, waarvoor ze veel input krijgen van allerlei verschillende organisaties. Het is dus een thema dat zeker leeft. Ze organiseerden en organiseren verschillende open fora en ontmoetingsdagen en zo meer, wat ondertussen al redelijk wat exposure genereerde. We vinden echter dat in het Vlaamse regeerakkoord niet zo vaak over jonge mantelzorgers wordt gesproken – wel over mantelzorgers – en al helemaal niet over schoollopende mantelzorgers in het luikje Onderwijs. We wilden dus wel eens polsen of die groep wel degelijk uw bezorgdheid wegdraagt.

In 2018 stelde mevrouw Schryvers twee schriftelijke vragen over het thema aan minister van Onderwijs Crevits. Daar wordt wel specifiek ingegaan op die schoollopende mantelzorgers. En ik heb, naar aanleiding van de actualiteit en de vorige vragen die daarover al werden gesteld, een aantal concrete vragen.

Minister, hebt u cijfers over het aantal jongeren in Vlaanderen die extra zorgtaken opnemen, en die als jonge mantelzorger worden gekwalificeerd? Bestaan er cijfers over de impact van de extra zorgtaken op de schoolresultaten bij jongeren?

Hoe gaat u met de problematiek omgaan? Hoe gaat u jonge mantelzorgers ondersteunen? Op welke manier ondersteunt u de diverse lopende projecten, onder andere het huidige project van de Kinderrechtencoalitie? Zult u samenwerken met de minister van Welzijn, en welke initiatieven zijn nog gepland om te sensibiliseren en deze jongeren te ondersteunen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is net op basis van dat Vlaams mantelzorgplan dat er ook een stuurgroep is opgericht – wel door het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Zij hebben een stuurgroep opgericht rond jonge mantelzorgers, waar ook mijn administratie bij betrokken is.

Vanuit die stuurgroep zijn er twee wetenschappelijke onderzoeken geïnitieerd, die inzicht zouden moeten geven op het aantal jonge mantelzorgers. Want ik denk niet dat die gegevens zomaar even uit een schuif te halen zijn. Het gaat dan niet alleen

om het precieze aantal, maar ook om hun ondersteuningsbehoeften. Dat zijn de onderzoeken die ter zake lopen. Die lopen nog tot volgend jaar, en het is de bedoeling dat er, naast cijfermateriaal, toch ook een aantal aanbevelingen worden gevonden. Daarmee kunnen we ons beleid dan stofferen.

Vanuit de hervorming van de leerlingenbegeleiding, die ingegaan is op 1 september 2018, wordt ook verwacht dat elke school een beleid rond leerlingenbegeleiding ontwikkelt. Dat situeert zich dan rond de vier begeleidingsdomeinen van de onderwijsloopbaan: het leren en studeren, het psychisch en sociaal functioneren en de preventieve gezondheidszorg. Maar dat betekent natuurlijk dat we vertrekken vanuit het idee dat een school aandacht heeft voor thema's zoals spijbelen, druggebruik en mantelzorg. Het betekent niet dat men voor elk thema een specifiek of apart beleid ontwikkelt, want waar houdt het dan op?

We vertrekken steeds vanuit een holistische benadering van de leerling, en dit op een continuüm van zorg. Daarbij heb je enerzijds de fase van de brede basiszorg, met maatregelen voor alle leerlingen, en de verhoogde zorg voor die leerlingen waarvoor de brede basiszorg niet volstaat. Bij uitbreiding van zorg wordt de leerling natuurlijk ook aangemeld bij het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB).

In het kader van de samenwerking tussen Onderwijs en Welzijn, kennen wij vandaag al subsidies toe aan projecten in het kader van mantelzorg. Ik denk bijvoorbeeld aan het project 'Samen naar een mantelzorgvriendelijke school' van Samana.

In het regeerakkoord is ook voorzien in de verdere uitrol van dat mantelzorgplan. Ik denk dat dat loopt tot volgend jaar, en dan zouden we dat evalueren. Op basis van die evaluatie en van nieuw onderzoek naar informele zorg wordt het mantelzorgbeleid ook bijgestuurd.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Voor mij is het antwoord duidelijk, maar ik vraag toch nog om wat extra duiding. Wat die overkoepelende samenwerking met uw collega-ministers betreft, in het kader van zijn domein Welzijn: ik vind het belangrijk dat die link echt wordt gelegd, want uiteindelijk kun je dat niet los van elkaar zien. En daarover mis ik een beetje duiding; misschien kunt u dat straks nog even toelichten.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, er gebeurt inderdaad al een en ander. Maar het is toch duidelijk dat er nog wel een heel grote nood is om verder te sensibiliseren, zowel bij de scholen als breder. Als de Kinderrechtencoalitie beslist om daar een jaar langer rond te werken, dan is dat omdat zij signalen gekregen en opgevangen hebben. Dat is een coalitie van heel wat ngo's. Als dat door hen wordt gesignaleerd, en het wordt vermeld in een alternatieve rapportage die zij maken rond kinderrechten, dan is dat omdat zij bezorgd zijn.

Er is bezorgdheid rond die grote groep van – wat zij noemen – onzichtbare kinderen. Het zijn kinderen die in alle stilte een zwaar rugzakje proberen te dragen. Die heel specifieke groep heeft toch ook wel specifieke aandachtspunten en noden, en andere zaken die kunnen worden opgelost. Maar die noden zijn niet generiek; ze verschillen toch wel van de problemen die andere kinderen ondervinden. Ik denk dus dat er toch nood is aan nog meer bekendheid en betere ondersteuning.

U zegt dat er onderzoeken lopen rond de cijfers. Ik heb gehoord dat ze zouden opgeleverd zijn of opgeleverd worden, of toch dat daar heel binnenkort de bekendmaking van gepland is. Zeker een van die rapporten, een kwantitatief onderzoek,

zou klaar zijn en worden gepresenteerd op een van die open forumdagen. Kan dat aan het parlement beschikbaar worden gesteld? Alles begint met het in kaart brengen van de cijfergegevens, daarop moet het beleid worden afgestemd.

De CLB's kunnen zeker een sleutelrol spelen en ondersteuning bieden. Ik weet niet of u daarrond nog initiatieven en gesprekken met de CLB's plant, om daar meer aandacht aan te besteden. U moet echter de draagkracht van de CLB's, die opnieuw tegen besparingen aankijken, niet overschatten. Ik wil altijd een lans breken voor de CLB's want hun taaklast is al bijzonder groot. Zij zitten echt op hun tandvlees. Bent u van plan om daar extra aandacht voor te vragen en om extra te sensibiliseren? Kunnen we over die cijfers beschikken of is het rapport toch nog niet opgeleverd?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik wil eerst en vooral de twee collega's bedanken om het thema al in het begin van de legislatuur zo uitdrukkelijk op de agenda te plaatsen in de commissie Onderwijs. Het is een thema dat mij zeer na aan het hart ligt. Ik heb er in de voorbije legislatuur al rond gewerkt, mevrouw Meuleman heeft er al naar verwezen.

Wat was destijds de aanleiding? De cijfers die werden geponeerd in een onderzoek van Kind en Samenleving wezen uit dat er in Vlaanderen naar schatting 40.000 kinderen en jongeren zouden zijn die op de een of andere manier mantelzorg geven. Dat is een kwetsbare en zeer diverse groep, van jonger tot al wat ouder. Het grootste probleem is dat die kinderen en jongeren dat zelf vaak niet weten. Ze proberen thuis mee zorg te dragen en meestal weet de omgeving dat ook niet. Pas wanneer bepaalde problemen rijzen, zoals te laat komen op school, een taak niet gemaakt hebben enzovoort, moeten ze hun verhaal doen. Ze moeten het ook steeds opnieuw doen. En dan wordt er vaak ook geen rekening mee houden omdat het niet geweten is en ze het ook zelf niet beseffen.

Dat was de aanleiding tot de resolutie, waarin we verschillende beleidsdomeinen hebben aangehaald. Onderwijs was er natuurlijk ook een van. We vroegen dat er een flexibele houding zou ontstaan bij directies en leerkrachten ten aanzien van jonge mantelzorgers door onder meer een leerkracht aan te wijzen die kan optreden als aanspreekpunt voor jongeren en als intermediair tussen jongeren en leerkrachten, zodanig dat die jongeren niet telkens opnieuw hun verhaal moeten doen. Bij heel wat scholen is al dat zo.

Ik ben ook tevreden dat het nadien heel prominent is opgenomen als een van de vier hoofdstukken in het Vlaamse mantelzorgplan. In dat kader zijn er heel wat acties. Een van die acties is dat er bijkomend onderzoek zou worden uitgevoerd. Ik heb daarover een vraag om uitleg gesteld aan minister Crevits destijds, ik denk bijna twee jaar geleden. Zij sprak toen over het LiSO-onderzoek (loopbanen in het secundair onderwijs) dat toen liep. Er werd toen aan dat onderzoek een luik toegevoegd over jonge mantelzorgers. Dat onderzoek stelt heel specifieke vragen.

Maar, mevrouw Meuleman, het onderzoek loopt nog, zo blijkt uit een recente vraag aan minister Beke. De resultaten zouden begin 2020 worden bekendgemaakt. Ik hoop, collega's en minister, dat we, wanneer die resultaten er zijn, dat thema verder ten gronde kunnen bespreken om te zien welke bijkomende initiatieven er eventueel nodig zijn.

Wat in het verleden al aan bod is geweest, maar vandaag nog niet ter sprake is gekomen, is dat enkele universiteiten en hogescholen ook al werken met een speciaal statuut van mantelzorgende student. Door het toekennen van dat statuut kan die een beroep doen op een bepaalde flexibiliteit. Minister, is dat u bekend? Hoe staat u daartegenover? Kan dat eventueel verder worden uitgerold? Ik weet

natuurlijk wel dat alle scholen en hogescholen enzovoort hun autonomie hebben, maar je kunt ter zake wel motiverend of ondersteunend werken, vanuit het Vlaamse beleid.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik heb zelf in het onderwijs gestaan en ik ken veel mensen uit het onderwijs. Zij willen graag rekening houden met leerlingen die mantelzorgers zijn. Zij hebben daar veel respect voor. Maar ze moeten het natuurlijk wel weten. Want als je het niet weet, dan kun je er ook geen rekening mee houden.

Onze fractie denkt dat het heel goed zou zijn mochten de leerkrachten het weten. Ik wil alleen waarschuwen voor twee zaken. Eén, de definitie van een mantelzorger: vanaf wanneer ben je mantelzorger, vanaf wanneer ben je het niet? Ik wil hier niet dieper ingaan op wanneer wel en hoeveel procent, enzovoort. Want dat zou het begrip mantelzorger onrecht aandoen. Ik haal gewoon twee cijfers aan. Volgens Samana is een op de zes jongeren mantelzorger. En volgens het Expertisepunt Mantelzorg gaat het van 2 tot 4 procent. Dat is wel een vrij groot verschil: van 17 procent – één op de zes in de klas – tot 2 tot 4 procent. De vraag is: vanaf wanneer heb je het statuut van mantelzorger?

Een andere vraag daarbij: welke 'voordelen' geeft dat? – als ik dat zo mag stellen. Ik denk niet dat mantelzorgers en leerkrachten op zoek zijn naar voordelen, maar wel naar begrip, naar enig inzicht, zodat er rekening mee kan worden gehouden. Er zijn in een klas altijd een paar 'filous' die er niet in slagen om op tijd binnen te wandelen. Maar als de leerling die iets te laat binnenkomt, net die leerling is die wachtte op de thuisverpleging, dan moet je die niet op dezelfde manier aanpakken. Dus: gelijke rechten, ja, maar ook gelijke plichten. Daar zit wel wat verschil op.

Is het de bedoeling om specifiek daarvoor op school mensen aan te stellen? We moeten opletten met allerlei extra taken, nieuwe mensen, instrumentalisering. En als we die leerlingen in allerlei volgsystemen opnemen, dan zitten ze wel in de computer, maar daarom weet je het nog niet als leerkracht. We zouden iets heel pragmatisch moeten vinden, om ervoor te zorgen dat leerkrachten dat weten. Niet met beroepsgeheim en dergelijke, collega's, daarvan moeten we ver weg proberen te blijven.

Minister, hoe kunt u er, in overleg met minister Beke, voor zorgen dat die informatie op een of andere manier vlot wordt doorgegeven, zodat mensen op de hoogte zijn? Dat lijkt me een vrij concrete vraag.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil er graag nog iets aan toevoegen, een waarschuwing. We hebben het daarnet al gehad over kerntaken en over planlast. We moeten vermijden dat onze nobele intenties niet net voor een verhoging van die planlast zorgen en dat er extra taken worden opgelegd.

Wanneer mantelzorgers niet goed functioneren op school, dan is dat het gevolg van een probleem. Dat is een symptoom. En dan is het in eerste instantie onze maatschappelijke verantwoordelijkheid om dat probleem bij de bron aan te pakken, eerder dan bij het symptoom. Dan moeten we zorgen voor meer ondersteuning in het uitoefenen van die taak van mantelzorger. Want als er zich problemen voordoen op school, dan wil dat zeggen dat men dat niet alleen aankan en dat men net op dat vlak meer ondersteuning nodig heeft. Dat belet niet dat je vanuit een zeker pragmatisme ook altijd moet trachten begrip te hebben. Ik denk dat elke empathische leerkracht dat ook wel heeft. Los van het meten, kun je ervoor zorgen dat je, aan de hand van beste praktijken, het probleem kunt herkennen en detecteren, en er desgevallend empathisch mee kunt omgaan. Dat soort richtlijnen

is absoluut zinvol. Op dat vlak kunnen we een goede samenwerking beogen met het beleidsdomein. Maar opnieuw, die samenwerking bestaat al. De stuurgroep jonge mantelzorgers is opgericht, gedragen door het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, maar met participatie van andere beleidsdomeinen zoals Onderwijs.

Er lopen twee onderzoeken. Het SONO-onderzoek (Steunpunt voor Onderwijs-onderzoek) – wat we noemen de LiSO-survey – heeft dit jaar bevestigingen gedaan of doet die bij LiSO-leerlingen die verblijven bij een persoon met een chronische ziekte of een handicap. Het betreft een onlinevragenlijst die heel concreet gaat over hun zorgsituatie, over hun ervaringen als jonge mantelzorger. Er zijn ook persoonlijke interviews geweest met jonge mantelzorgers en hun ouders, net zoals bij focusgroepen. Bij mijn weten is dat onderzoek nog niet opgeleverd. Mijn administratie zegt dat het volgend jaar zal gebeuren.

Het andere onderzoek is de Health Behaviour in School-aged Children studie. Het is een vierjaarlijks onderzoek, waar nu wel enkele vragen aan zijn toegevoegd, onder meer met als doel te weten hoeveel jonge mantelzorgers er in Vlaanderen zijn, wat hun profiel is en welke taken zij opnemen. Hoe intensief doen zij dat? Wat maakt dat ze intensiever taken opnemen?

Op basis van deze onderzoeken en van de evaluatie van het mantelzorgplan zullen wij kunnen komen tot een bijstelling en herziening van het mantelzorgbeleid.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik ben blij met de antwoorden en de aanvullingen. Het zichtbaar maken, is inderdaad de essentie. Zoals mevrouw Schryvers zei, weten scholen het niet altijd. Vaak beseffen de jongeren zelf niet hoe intensief ze mantelzorg verstrekken en wat de impact daarvan is. We mogen zeker niet opgeven, maar moeten verder inspanningen doen.

Zodra de onderzoeken afgerond zijn en zijn opgeleverd, zou ik zeker de tijd nemen in de commissie om ze grondig te bespreken. Als er al vroeger cijfers bekend zijn, zou ik suggereren om ze al aan deze commissie over te maken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de Waalse praktijk om schoolrapporten constructief en aanmoedigend op te stellen – 253 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, minister, collega's, in de Brusselse krant La Capitale konden we lezen dat 'Les critiques négatives dans le bulletin, c'est fini!'. In het artikel lezen we dat de commentaren in de schoolrapporten van het secundair onderwijs constructief moeten zijn. Zo werd in een rondzendbrief van het Waalse onderwijsdepartement van midden oktober herhaald wat eerder al door het netwerk van de Fédération Wallonie-Bruxelles werd aanbevolen. De aanleiding waren de schoolrapporten die voor de herfstvakantie uitgedeeld worden.

Zo kan het niet langer dat een leerling vergeleken wordt met zijn medeleerlingen of met een gemiddeld klasresultaat. Schoolrapporten moeten de lacunes bij de leerling benoemen, maar die zijn zo geformuleerd dat ze in de eerste plaats

constructieve kritiek geven en de leerling aanmoedigen. Het blijkt uit meerdere studies dat het welslagen op school en in het leven sterk afhankelijk is van aanmoedigingen eerder dan negatieve en stigmatiserende kritiek. Zo blijkt het veel beter om de gemaakte evolutie van leerlingen te benoemen en bijsturingen en nieuwe doelen te geven, veeleer dan te wijzen op tekorten ten opzichte van medeleerlingen of een klasgemiddelde. Aldus ook de Waalse minister van Leerplichtonderwijs, Caroline Désir.

Het artikel wijst er nog op dat de rondzendbrief een kader meegeeft en niet vastlegt hoe de leerkracht dit concreet moet invullen. Dat behoort tot de vrijheid van de scholen en de wijsheid van de scholen en de leerkrachten. Toch is men niet terughoudend om vanuit de overheid een kader en een aantal richtlijnen vast te leggen.

Minister, hoe kijkt u aan tegen deze aanpak om schoolrapporten vanuit een constructief en aanmoedigend perspectief op te stellen? Bestaat er voor het Vlaamse onderwijs ook zo'n aanbeveling? Wilt u deze aanpak ook verspreiden binnen de Vlaamse scholen? De impact van schoolrapporten op leerlingen kan immers een groot verschil maken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Als het gaat over tussentijdse evaluatie, als het gaat over de rapporten, dan zijn het de schoolbesturen en de klassenraden die daar zelf over beslissen. Elk schoolbestuur bepaalt hoe de leerlingenevaluatie in zijn school of scholen wordt georganiseerd. Zij bepalen dus zelf hoe en wanneer ze die prestaties van leerlingen beoordelen en op basis van welke criteria een leerling kan slagen. Wij bepalen als overheid wat minimaal in het schoolreglement over die leerlingenevaluatie moet worden opgenomen. Daarbij is het voor ons belangrijk dat de school over de leerlingenevaluatie op regelmatige basis en tijdig communiceert naar leerlingen en ouders, kwestie van ook discussies tussentijds of op het einde te kunnen vermijden. We gaan uit van de logica dat we vertrouwen en verantwoordelijkheid geven aan de schoolbesturen en aan de schoolteams. Wij bepalen natuurlijk als overheid wat leerlingen moeten kennen, moeten kunnen. De scholen en de leerkrachten bepalen hoe ze dat pedagogisch kunnen realiseren.

Ik ben niet van plan om het voorbeeld van onze Waalse collega's te volgen. Het is misschien ook een tikje oldskool, maar als een leerling niet functioneert, als die zijn best niet doet, dan moet die daarop worden gewezen, en dan moeten ook de ouders daarover worden geïnformeerd. Ik vind het wat vreemd dat men ook zegt dat de klasgemiddelden niet meer mogen worden meegegeven. Ik denk dat ook ouders en leerlingen baat hebben bij zo'n vergelijking met de rest van de groep, dat leerlingen en ouders dat ook vragen. Aan jezelf ken je misschien de halve wereld, maar als ouder wil ik dat wel weten, wil ik weten hoe mijn kind scoort in verhouding tot de rest van de groep. Dat is natuurlijk geanonimiseerd, maar dat geeft je wel een veel beter beeld, en mocht het niet worden opgeleverd, dan zou ik het vragen, en met mij velen, denk ik.

Ik ben daar dus zeker geen voorstander van. Ik vind het wel belangrijk dat het evaluatiesysteem dat een school hanteert, duidelijk en betrouwbaar is voor ouders en leerlingen, met een minimale planlast voor leerkrachten. Dat heeft opnieuw te maken met die discussie over juridisering. De criteria op grond waarvan wordt geëvalueerd, moeten op voorhand zo duidelijk mogelijk in het schoolreglement worden geformuleerd, zodat men ook wat is ingedekt in het kader van die juridisering, dus mochten er ooit procedures van komen. Als de ouders duidelijk de criteria, de methodiek van evaluatie onderschrijven, maakt dat dat er op het einde van de rit wel moeilijker tegen kan worden geprocedeerd. Dat lijkt me belangrijk, en ook dat men tijdig en op regelmatige tijdstippen communiceert over dat

evaluatiebeleid, over de studievoortgang van de leerling. Ik stel vast dat er in heel wat scholen, in heel wat jaren heel veel tussentijdse rapporten zijn, zeker in de eerste jaren. Ik denk dat dat ook goed is, om daar de vinger aan de pols te kunnen houden, om de evolutie van dat kind te zien en ook zo snel mogelijk te kunnen ingrijpen, zowel als leerkracht als als ouder, wanneer je ziet dat een en ander fout gaat.

Als het echter gaat om echt verplichtingen opleggen voor het opstellen van rapporten: ik denk dat het belangrijk is dat er een duidelijke evaluatie is, geen smiley of wat dan ook, maar een duidelijke evaluatie waar je iets aan hebt als leerling, als ouder. Dat is essentieel.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik denk dat we het misschien over één ding eens zijn: dat een evaluatiebeleid eigenlijk cruciaal is, dat dat heel belangrijk is. We zijn het er misschien ook over eens dat een overheid zich daar terughoudend in moet opstellen. Dat behoort inderdaad tot de autonomie van de scholen en de wijsheid van de leerlingen en de leerkrachten. Ik heb dat ook benadrukt. Tegelijk denk ik echter ook dat er toch een aantal richtlijnen kunnen worden opgesteld. De Vlaamse overheid heeft dat recent wel nog gedaan, bijvoorbeeld voor Nederlands. Ter zake is er een toolkit breed evalueren opgesteld. Daarbij is ook heel duidelijk gezegd dat, als er moet worden geëvalueerd, je naar diverse aspecten moet kijken, je inderdaad breed moet evalueren. Er zijn verschillende soorten evaluatietechnieken, de leerling moet in zijn geheel worden bekeken en zo. Daar worden dus sowieso een aantal richtlijnen voor opgesteld, en ik denk dat wij dat ook, in navolging van de Waalse Regering, een stukje explicieter zouden kunnen doen. U zegt dat wij in Vlaanderen willen excelleren, dat excellent onderwijs voor ons dé weg is, dat dat cruciaal is. Ik ben ervan overtuigd dat je bij zo'n evaluatiebeleid dan toch wel voor een stuk ook rekening kunt houden met wat de psychologie daarover zegt.

Er is heel wat wetenschappelijke evidentie die zegt dat, als je gemotiveerd wordt en als er positive learning psychology wordt toegepast en leerlingen op hun talenten worden aangesproken – wat nog niet altijd gebeurt in rapporten –, dat minstens even belangrijk kan zijn om leerlingen net dat extra duwtje in de rug te geven en extra motivatie te geven om een stuk beter te presteren. Ze weten dan dat men, ondanks het feit dat ze nog niet perfect zijn, in hen gelooft en dat men ook de zaken ziet die ze wel al kunnen. Het hele evaluatiebeleid is heel cruciaal. Ik denk dat we heel wat aan de autonomie van de scholen kunnen overlaten, maar het is ook niet slecht om als overheid dat heel positieve en de constructieve kritiek te benadrukken, en dat je als overheid zegt dat je wilt dat dat wordt meegenomen in het evaluatiebeleid.

Ik vind uw visie heel conservatief – en dat is nog een understatement –. Ik ben eigenlijk van het omgekeerde overtuigd: als we willen excelleren, zou het goed zijn om die visie toch nog te herzien, rekening houdend met de wetenschappelijke inzichten en dat wat talentontwikkeling naar voren schuift. Zo kunt u ervoor zorgen, dat we, volgens mij, met betere resultaten zullen eindigen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): We zijn even op zoek gegaan naar de omzendbrieven waarover u het had, mevrouw Meuleman. Gaat het om een omzendbrief die toegespitst was op één net en niet bedoeld was voor het hele secundair onderwijs? Dan zou de opdracht bedoeld kunnen zijn voor de inrichtende macht en niet opgelegd door de regelgever van het hele onderwijs in de Franse Gemeenschap. Ik denk dat we dan kunnen stellen dat we, net zoals in Vlaanderen, in Wallonië ook zien dat de autonomie daar heel sterk wordt behouden, en dat het tot de autonomie

van de scholen behoort om de manier waarop er geëvalueerd wordt en de evaluatie in een rapport wordt gegoten, bij de schoolbesturen zelf ligt. We raakten er niet goed uit of dit echt wel op die manier in het hele secundair onderwijs bij onze bureaus wordt geregeld.

Onze fractie is in elk geval ook voorstander om dat tot de autonomie van de schoolbesturen te laten behoren, maar dan zonder afbreuk aan de pre-evaluatie te doen. Autonomie is voor ons wel belangrijk.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik vind het idee nogal betuttelend. Ik denk dat dat heel veel negatieve gevolgen kan hebben. Ik ben blij met uw antwoord, minister, dat u daar niet wilt in meegaan.

Dat wil niet zeggen dat niet kan worden nagedacht over de manier waarop er commentaar op rapporten wordt geschreven of waarop de evaluatie gebeurt. Dat doen scholen ook wel. Maar zoals u het hier naar voren brengt en dat er in de pers-tekst staat dat er constructieve commentaar moet worden gegeven en dat die niet meer negatief mag zijn, dat gaat te ver. Stel dat je een leerling hebt die niets voor een taalvak wil studeren en iedere keer een zwaar tekort heeft voor woordenschat- en grammaticatoetsen, en dan ook nog eens regelmatig spiekt. Wat moet je dan op zijn rapport zetten als het positief moet zijn? Wat gaan leerkrachten dan doen? 'Goed gedaan, hé. Doe zo voort'? Waar zijn we dan? Dat is dus volkomen verkeerd. Laat de leerkrachten zelf eens oordelen, samen met de school uiteraard, over hoe ze het best rapporten becommentariëren. Want ouders moeten weten wat ze met dat resultaat moeten doen. Het is beter dan niets in te vullen. Je hebt 2 op 10 en er staat geen commentaar bij, dat kan ook niet.

Kritiek geef je het best zo concreet mogelijk. Je moet zeggen waar het fout loopt, waar je kunt aan werken en dat kan onder andere door extra oefeningen aan te bieden. Maar altijd positieve commentaar geven? Het is een ziekte die ook al in de lagere school heerst. Je mag geen cijfers meer geven, het moeten bloemetjes op het rapport zijn. Sorry, maar we maken van onze kinderen kasplantjes. Als ze nergens nog tegenkunnen, niet tegen negatieve kritiek kunnen, hoe gaan ze dat dan later in het leven wel kunnen? Ik vind dat je hen toch een klein beetje moet harden tegen wat er in het latere leven op hen wacht.

Een tweede zaak is dat vergelijken. Ik ben het volledig eens met minister Weyts. Ik wilde ook altijd graag het klasgemiddelde weten. Stel dat je 3 op 10 haalt voor een toets en het klasgemiddelde is 8 op 10, dan is die 3 op 10 slecht. Maar als het klasgemiddelde 5 op 10 is, dan is die 3 op 10 toch niet zo dramatisch. Ik vind dat dus een belangrijke referentie. Ik zou het compleet verkeerd vinden dat men zou dwingen dat dat zou verdwijnen. Ik zou dat jammer vinden.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik was eerlijk gezegd heel verbaasd over het artikel in de Brusselse krant over het feit dat de commentaren op rapporten constructief en positief moeten zijn. Ik heb daar vier korte bemerkingen bij.

Eerst en vooral wil ik mevrouw Meuleman zeker geruststellen. Natuurlijk zijn er in elke beroepscategorie uitzonderingen, maar onze leerkrachten doen dat. Die zijn zeer aanmoedigend en zeer positief op die rapporten. Ik zeg dat als ouder van twee tieners. Ik zeg dat ook als voormalig leerkracht. Ik heb letterlijk duizenden rapporten door mijn handen zien gaan, en daar wordt echt aandacht aan besteed, niet alleen aan het schoolse – 'Proficiat, Frans is niet je sterkste vak, maar de klassenraad weet wel degelijk dat je daar heel hard voor werkt' – maar ook op persoonlijk vlak, zoals: 'Jij brengt echt een goede sfeer mee in de klas.' Dat gebeurt wel degelijk. Misschien is dat een Waals of een Brussels probleem. Ik kan dat moeilijk inschatten. Maar in Vlaanderen zie ik het probleem eerlijk gezegd niet.

Leerlingen willen duidelijkheid, en ik vind dat we de leerlingen die duidelijkheid ook moeten geven. Een gewaardeerde collega van mij, Koen Daniëls, heeft dat een tijd geleden mooi samengevat. Hij zei: "We moeten oppassen dat we niet in de politiek stappen van 'och god, och arme, och here'." Onze leerlingen, onze scholieren, zijn niet van suiker. Die mogen gerust ook een duidelijke boodschap krijgen. Als het niet goed is, dan is het niet goed. En dan mag er ook op het rapport staan: je faalt voor chemie omdat je de theorie niet grondig genoeg had gestudeerd. Daar is niets mis mee, vind ik. Ik vind ook dat zij een cijfer mogen krijgen, ook omdat dat duidelijkheid schept, maar ook omdat het kan zorgen voor trots. Ze kunnen trots zijn op hun resultaat. Dat kan ook zorgen voor extra motivatie. Ik vind dus dat er helemaal niets verkeerd is met een cijfer.

Ouders willen die duidelijkheid ook. Ik wil ook die duidelijkheid, en ik heb hoe langer hoe meer gezien dat er heel veel informatie uit die rapporten verdwijnt, tot grote ergernis. Als mijn zoon thuiskomt met een 11 op 20 en ik kijk daar met een zuinig gezicht naar, begint hij meteen met: 'Heel de klas was gebuisd. Naast mij was een meisje aan het wenen. Er waren er 3 met 7 op 20. Die achter mij had een 5.' Ik heb geen redenen om aan mijn zoon te twijfelen, maar ik zou het toch liever op het rapport zien staan. Ik vind dat er niets mis mee is met een mediaan op het rapport, die zegt dat mijn zoon voor dat vak boven, op of onder de mediaan zit. Als ouder kun je dan ook wat bijsturen en de zaken beter opvolgen.

Als een cijfer niet meer voldoet en we moeten beginnen te werken met smileys, begint dat voor mij te ruiken naar extra planlast, extra regeltjes, extra regelgeving. En dan zeg ik heel duidelijk en heel krachtig: neen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil daar nog één ding aan toevoegen. Er komt ook nog iets anders op ons af, en dat wordt in de lerarenkamers binnengedropt als zijnde de horror vacui. Je hebt een rapport met cijfers, en dan staan daar hokjes naast, waar de leerkracht iets kan invullen. Ik zag dit weekend het rapport van mijn neefje en die had voor rekenen 10 op 10. In het hokje ernaast stond dan: 'Goed zo, je hebt alles juist.' Ja, dat had ik al kunnen afleiden. Vervolgens stond er bij spelling, waarvoor hij ook 10 op 10 had: 'Goed zo, je hebt geen enkele spellingsfout gemaakt bij je dictee en ook niet bij je opstel.' Allicht, want er stond 10 op 10.

Ik vroeg dat dan aan die leerkracht, die ik tegenkwam. En die zei: "Van de inspectie moet er, om goed te zijn, overal bij elke leerling iets staan." En dus stond er in heel dat rapport in elk hokje iets ingevuld. Ik heb het even geteld, en die leerkracht moest 440 commentaren schrijven per rapport. Alsjeblieft, collega's, laten we hier allemaal samen zeggen dat we dat niet zullen doen, vanwege die horror vacui eisen dat in elk hokje iets moet staan.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb weinig toe te voegen. Ik denk dat er een fundamenteel verschil is tussen de visie van de vraagsteller en die van ons. Het gaat dan over planlast – daar gaan we weer –, en dan komt u zichzelf toch meermaals tegen. Enerzijds pleit u voor minder planlast, en vervolgens vraagt u of we toch geen richtlijnen moeten opstellen, en bepaalde verplichtingen moeten decreteren. Moeten we vanuit Brussel bepalen hoe we in Alsemberg gaan evalueren, en hoe men dat in detail moet doen? Dat staat haaks op ons uitgangsbeginsel: vertrouwen, maar verantwoordelijkheid geven.

Zo kan elke school aan het einde van de rit maximaal beoordelen. Dat beginsel willen we meer volgen. De mate waarin de leerwinst wordt geboekt, en waarin die taak effectief wordt gerealiseerd, willen we meer gaan meten aan de hand van de

gestandaardiseerde proeven. Maar hoe men die resultaten bereikt of moet bereiken, dat is meer de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen zelf, lijkt mij.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik vreesde al dat het een beetje op flessen zou worden getrokken, en dat er anekdotiek en voorbeelden zouden komen van vierhonderd vakjes die moeten worden ingevuld. Ik denk dat ook dat niet zo vaak voorkomt bij scholen.

Ik zou daar eigenlijk heel graag eens een ernstige discussie over houden. Het is ook niet voor niets dat Klasse recent nog een hele themapagina heeft gemaakt over evalueren, en over hoe je evaluatie naar een hoger niveau kunt tillen. Hoe kunnen we anders en permanent evalueren, om leerlingen nog een stuk beter te motiveren? Want dat is het allerbelangrijkste in het streven naar succes: gemotiveerd zijn. Ik denk dat evaluatie en evaluatiebeleid daar een hele belangrijke bijdrage kan aan leveren. Dat was het voornaamste punt dat ik wilde maken. Ik vind dat echt geen onbelangrijke discussie.

Ik weet dat we ons daar op een belangrijk snijvlak bevinden, dat zo vaak in deze commissie aan bod komt. Wat is autonomie, wat is vrijheid? Daar moeten we zeker te allen tijde rekening mee houden. Het 'hoe' willen we niet zelf invullen voor de scholen, maar voor sommige zaken kun je als overheid wel een kader creëren en een aantal richtlijnen opstellen. Die kunnen dan vrij worden ingevuld, maar ze geven wel een richting aan. Ik vraag dan ook om daar iets meer over na te denken, en ouders daar voor een stuk in te sensibiliseren.

Ik heb ook kinderen, en ik ken de neiging om direct naar Smartschool te gaan om al te gaan kijken welke punten ze halen, nog voor ze die zelf hebben gezien, en ze ermee te confronteren. Die neiging is er bij ons allemaal. Maar ik denk ook dat we de reflectie moeten maken dat je je kind niet altijd moet vergelijken. En daar wordt ook al op ingezet.

We gaan al naar oudercontacten met het idee om zowel bij een leerkracht gaan waarbij het kind het niet zo goed doet, als bij een leerkracht waarbij hij wel goed scoort. Dat wordt ook aangemoedigd vanuit de school. Zo kan het kind horen waar hij het wel goed doet, en hoe dat komt. Er zijn dus fantastische voorbeelden. Ik denk dat we nog stappen kunnen vooruitzetten, en misschien kan de overheid daaraan meewerken. Dat was eigenlijk het opzet van mijn vraag, zonder daarbij in clichés te willen vervallen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de fusies van scholen in het secundair onderwijs – 285 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): De vorige regering heeft een onderwijs-hervorming doorgevoerd, en hierbij werd een matrixsysteem ingevoerd. Er werd toen ook beslist dat de schoolbesturen zelf hun organisatiemodel konden kiezen. Het schoolconcept kan dus gebaseerd zijn op de matrix, zowel verticaal als horizontaal. Ook een combinatie van beide is mogelijk. De termen domeinschool, campus-school en verticale school werden toen in het leven geroepen.

In het decreet tot wijziging van de codex Secundair Onderwijs werd dan de mogelijkheid toegevoegd om domeinscholen of campusscholen bij decreet of besluit voordelen toe te kennen.

Ik weet niet of de zaken met elkaar in verband staan, maar in mijn eigen stad, en bijvoorbeeld ook in Leuven, merk je dat je met allerlei fusies zit, en dat daar ook tegen wordt geprotesteerd. Ik vraag mij af of het ene met het andere verband houdt. Ik wil de minister dan ook vragen hoe hij die fusies evalueert, en of er in de toekomst voordelen zullen worden toegekend aan de domein- en campusscholen. Welke initiatieven zult u in dit verband nemen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Met de nieuwe indeling van het studietoelaatprogramma van de tweede en derde graad, die vanaf september 2021 wordt uitgerold, komen er bijkomende mogelijkheden voor schoolbesturen om hun scholen te organiseren. De drie schoolconcepten – domeinschool, campusschool en verticale school – komen bovenop de bestaande indelingen en mogelijkheden: een middenschool, een college, een nijverheidstechnische school enzovoort.

Het secundaironderwijslandschap kent een grote diversiteit aan schoolmodellen en die diversiteit willen we ook behouden. Dat scholen een duidelijke identiteit en profiel hebben, vergemakkelijkt voor de ouders de keuze tussen diverse scholen.

De vrijheid van onderwijs, de vrijheid van keuze en van schoolmodel, blijft een belangrijk uitgangspunt. We moeten vertrouwen hebben in leerkrachten, klassenraden en schooldirecties. Ik zal niet de minister zijn die vanuit Brussel schiet of die vanuit de heup schiet op elke organisatorische beslissing van een school ergens in Vlaanderen, omdat ik niet geloof dat de praktische organisatie van scholen tot in de puntjes moet uitgetekend worden aan een tekentafel in Brussel. De Vlaamse overheid bepaalt wat leerlingen moeten kennen en kunnen. We moeten op dat vlak de lat hoger leggen. Maar het is aan de scholen en leerkrachten om te beslissen hoe ze dat pedagogisch gaan organiseren: zij krijgen vertrouwen en verantwoordelijkheid, en die is niet vrijblijvend. Scholen moeten excellent onderwijs aanbieden aan elke leerling en een correcte en doelgerichte besteding van de middelen garanderen.

De redenen waarom een schoolbestuur bepaalde beslissingen neemt om te herstructureren waren in het verleden meestal dat fusies neerkomen op een samenvoeging van scholen waarvan minstens één de rationalisatienorm niet bereikte, of een samenvoeging van scholen die onmiddellijk gevolgd werd door een afsplitsing. De recente herstructureringsplannen die door verschillende schoolbesturen in heel Vlaanderen worden voorbereid, zijn wellicht ingegeven door de modernisering van het secundair onderwijs en door bepaalde nieuwe mogelijkheden die worden geboden.

Een schoolbestuur bepaalt autonoom hoe het zijn school of scholen vormgeeft. Dat is de logica van de vrijheid van onderwijs. Een schoolbestuur kan zijn school of scholen reorganiseren onder de eigen bevoegdheid en verantwoordelijkheid. Ik ga daar niet in beslissen. Zij moeten afwegen of, in geval van een fusie, de schaalvoordelen ook leiden tot schoolvoordelen. Het is hun zware verantwoordelijkheid om die afweging te maken. Daartoe moeten ze overleg plannen in de schoolraad en via het lokaal onderhandelingscomité, vooraleer er een fusie of een andere grote herstructurering doorgevoerd kan worden. Ze moeten dus ook luisteren naar de vertegenwoordigers van ouders, leerkrachten, leerlingen en personeel. We willen ook, conform het regeerakkoord, de betrokkenheid vergroten en ervoor zorgen dat er ab initio een groter draagvlak wordt gecreëerd. Elke school die zulke grote en fundamentele stappen zet, is gebaat bij een maximaal draagvlak. Men moet ervoor zorgen dat leerkrachten, ouders en leerlingen een sterke identificatie behouden

met de school. Op dat vlak grijp je natuurlijk in. Dat is hun verantwoordelijkheid. Iedereen heeft het recht om bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur een klacht in te dienen als hij vindt dat de decretaal toegekende participatierechten geschonden zijn.

Dit is ongeveer de regelgeving en mijn appreciatie ter zake.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik weet dat we dit bij de begroting nog gaan bespreken, maar gaat u dan middelen toekennen aan de scholen die zich gaan reorganiseren in campussen of domeinscholen? Of zal dat niet het geval zijn?

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik voel een zekere angst voor die schaalvergroting, die volgens mij niet echt nodig is. Als we vandaag naar de wereld kijken, stellen we niet alleen in de profitsector maar ook in de non-profitsector vast dat heel wat dienstverlenende organisaties en bedrijven zich anders zullen moeten organiseren om de juiste antwoorden te bieden op de complexiteit waarmee ze worden geconfronteerd. Niet alleen lokale besturen, politiezones, ziekenhuizen en woonzorgcentra zoeken schaalvoordelen. Zij doen dat net voor die zaken die vandaag ook in het onderwijs aan de orde zijn. We hebben het al gehad over de kostenbeheersing. Dat is maar één element. Er moet zo efficiënt mogelijk worden georganiseerd. Dat is volgens mij niet vreemd aan het onderwijs, en dat zie je ook in andere organisaties.

Daarbij is het uiteraard cruciaal dat zo'n proces goed begeleid wordt en een participatief proces is waarin zoveel mogelijk mensen mee zijn. In het geval van onderwijs moet er daarvoor gedragenheid zijn in uw korps om dat tot een goed einde te kunnen brengen. Ik deel volledig de mening dat het tot de autonomie van de inrichtende macht behoort om die keuze weloverwogen te maken.

Tot slot kan ik u geruststellen op het vlak van fusies, door enige ervaring in het landschap van de politie. Kleinschaligheid is mogelijk in die grootschaligheid. Dat klinkt misschien wat vreemd, maar je kunt die kleinschaligheid perfect organiseren in de grootschaligheid. Er zijn vandaag heel wat campusmodellen in het Vlaamse onderwijslandschap die zich zodanig organiseren dat de leerlingen niet het gevoel hebben dat ze opgaan in een grote mastodont.

We moeten de autonomie inderdaad bij de scholen durven te leggen. Zij moeten zich zodanig kunnen organiseren dat het op een efficiënte wijze kan, ten behoeve van de kwaliteit van het onderwijs.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Collega's, ik begrijp dat de minister niet vanuit Brussel aan de tekentafel gaat zitten om voor alle scholen te bepalen hoe zij zichzelf moeten organiseren. Wij staan volledig achter die autonomie.

Maar ik verwijs naar het voorbeeld uit Leuven dat de vorige vraagsteller had aangehaald: drie sterke scholen met een sterk lerarenkorps, met voldoende leerlingen, een duidelijk pedagogisch project en een duidelijk profiel, waar weinig aanwijsbare redenen zijn om naar een soort van eenheidsworst te evalueren. Het is dan ook bijzonder jammer om vast te stellen dat er daar vanuit de inrichtende macht initiatief wordt genomen om dat dusdanig te herorganiseren, zonder draagvlak. Daar is dan toch iets misgelopen in het participatief project. Er zijn bijna tweeduizend mensen op straat gekomen om te protesteren tegen die gang van zaken.

Ik juich dus toe dat in dit regeerakkoord werd opgenomen dat we die participatie zullen verankeren, dat die belangrijker wordt en dat er daarmee meer rekening zal worden gehouden. Onze fractie hoopt dat die betrokken inrichtende macht nog eens goed nadenkt en in overleg treedt met het korps en de betrokken ouders en leerlingen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik willen wijzen op drie zaken die niet onbelangrijk zijn.

Eén, er worden hier een aantal woorden door elkaar gehaald. Fusie, schaalvoordelen, schaalvergroting, schoolvergroting: dat zijn natuurlijk allemaal andere zaken. Niemand kan tegen schaalvoordelen zijn. Maar als je met drie scholen samen computers aankoopt, dan hoef je niet te fusioneren, dan hoef je ook geen scholen te laten verdwijnen, of te laten opgaan. Je kunt dat ook vandaag al, binnen je scholengemeenschap. We moeten dus opletten dat we niet alles door elkaar halen.

Twee, ik ben in het voorjaar van 2019 in Nederland naar een heel grote scholenfusie geweest. Het probleem daar is dat de leerkrachten niet meer weten wie de directeur is. Als de directeur binnenwandelt op de school, dan herkent niemand hem als directeur. Ik wil graag inpikken op wat de minister zei, over de identificatie met de school. Want dat is heel juist. Collega, straks staat er een vraag over het Inschrijvingsdecreet op de agenda. Als het de ouders niet zou uitmaken in welke school hun kind schoolloopt, dan zou er ook niet zoveel te doen zijn rond kamperen, wachtlijsten, enzovoort. Als ouder kies je voor een bepaalde school, omdat er daar een bepaalde sfeer is, een filosofie, een pedagogisch project. Wat de minister daarover zegt, klopt.

Het is heel vreemd dat je als dienstverlener in de dienstverlening je dienst, die gewild is door de klanten – ouders en leerlingen – gaat veranderen, en dat die ouders, die klanten op straat moeten komen om duidelijk te maken dat ze die dienst willen houden. Als het een dienstverlening is, wil je toch niet dat die alles omdraaien? Ik verwijs naar Pelt, Lokeren, Roeselare enzovoort. Ik wil er toch toe oproepen om daar heel voorzichtig te zijn. Schaalvoordelen? Ja. Maar op het moment dat je schoolfusies, schoolverdwijning wilt doen, moet je toch zeker dat participatief project lopen. Maar als mensen al de straat op beginnen te komen, dan weet ik toch niet of dat project, die stappen, goed gevolgd zijn, of de klanten dat inderdaad willen. Los van schaalvoordelen, want daar kan niemand tegen zijn.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik kan weinig toevoegen aan wat ik al heb gezegd in mijn antwoord.

Opnieuw, we leggen de verantwoordelijkheid en de bevoegdheid volledig bij de schoolbesturen en die hebben er zelf alle belang bij om ervoor te zorgen dat ze een bonus hebben op het vlak van schaalvoordelen en schoolvoordelen. Dat is het meest essentiële. Ik kan natuurlijk niet ingrijpen in beslissingen die worden genomen of die al werden genomen. Ik hoop wel dat we het participatief traject kunnen versterken en ik hoop dat de maatschappelijke agitatie ter zake wel wat kan worden weggenomen.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik heb daar verder niet veel aan toe te voegen. Ik denk dat we op dezelfde golflengte zitten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het Inschrijvingsdecreet, met name over de plannen voor het centraal aanmeldingssysteem – 286 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, in september 2018 stelde de Vlaamse Regering een Inschrijvingsdecreet voor om de problematiek van de kamperende ouders aan te pakken. Volgens dit decreet zouden scholen met een capaciteitsprobleem verplicht moeten gebruikmaken van een centraal aanmeldingssysteem.

Scholen hadden te weinig tijd om zich voor te bereiden en daarom werden er geen uitvoeringsbesluiten aan dit decreet verbonden. Ondertussen werken veel scholen in verschillende regio's aan een eigen gezamenlijk inschrijvingssysteem.

Minister, zult u voor het schooljaar 2021-2022 wel een centraal aanmeldingssysteem invoeren? Zo niet, zult u dan de lokale initiatieven ondersteunen?

Welke actie zult u ondernemen om de problematiek van de kamperende ouders aan te pakken?

Welke initiatieven zult u nemen om te garanderen dat alle ouders hun kinderen in de school van hun keuze kunnen inschrijven?

Volgens het oorspronkelijke voorstel moesten scholen tegen 15 november beslissen of leerlingen al dan niet centraal moeten aanmelden. Sommige gemeenten en scholen hebben al een beslissing gemaakt. Door het bijkomend uitstel is het op dit moment onduidelijk of die scholen en gemeenten hun beslissing moeten terugdraaien nu de verplichting wegvalt. Hierdoor zijn de gevolgen voor ouders en leerlingen erg regio- en zelfs gemeentegebonden en zeer onduidelijk. Hoe gaat u deze onduidelijkheid voor ouders en leerlingen aanpakken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In het Inschrijvingsdecreet was het motto: scholen met een capaciteitsprobleem – die dus leerlingen moeten weigeren – moeten aanmelden. Eén verplicht centraal aanmeldingssysteem werd in dit decreet niet opgelegd.

Als minister van Onderwijs kreeg ik vele signalen – mails en telefoons – vanuit het onderwijsveld en lokale besturen dat het nieuwe Inschrijvingsdecreet niet tijdig meer implementeerbaar was voor de komende aanmeldingsperiode. Men vroeg om duidelijkheid en dat heb ik geprobeerd met een nota van de Vlaamse Regering. We hebben als goede huisvaders – van welke overtuiging dan ook – allemaal de bezorgdheid en de verantwoordelijkheid voor het goed gestructureerd verlopen van de inschrijvingen. Vandaar dat het het beste is om nog voor een schooljaar te kunnen terugvallen op het inschrijvingsrecht zoals het al gold. Noch de scholen, noch de ouders hebben baat bij een systeem dat in de praktijk onaf is. Voor de inschrijvingen van het schooljaar 2021-2022 werken we natuurlijk – en dat kunt u ook lezen in het regeerakkoord – aan een inschrijvingsdecreet waarbij we uitgaan van de afschaffing van de dubbele contingentering in zowel basis- als secundair onderwijs. De maximale vrijheid voor ouders om een school naar wens te kiezen voor hun kinderen is daarbij essentieel.

Het nieuwe Inschrijvingsdecreet zal, als het van ons afhangt, conform zijn aan het regeerakkoord. De concrete uitwerking van dit decreet start dit najaar nog op,

zodat er tijd is om ook het technische luik vorm te geven. Het is ongelooflijk complex. De doelstelling zit ook vervat in het regeerakkoord, met een half miljard euro aan extra investeringen die we voor ogen hebben, waarbij we volop willen investeren in capaciteit, het creëren van extra plaatsen waar de nood het hoogst is, zodat we net aan die keuzevrijheid kunnen voldoen.

Voor schoolbesturen en gemeenten die beslist hebben om aan te melden, is er geen probleem. Willen ze bij hun beslissing om aan te melden blijven, kunnen ze dat. Willen ze daarop terugkomen, is dat ook mogelijk. Ze hebben daar de vrijheid om zelf te beslissen. Ik zou de schoolbesturen dan wel minstens een maand extra tijd geven om finaal te beslissen of ze aanmelden of niet. De gewijzigde omstandigheden maken toch wel dat je wat meer keuze of een betere afweging mogelijk moet maken. Alleszins staat de administratie klaar om de schoolbesturen en de lokale besturen die daarover vragen hebben, extra te ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Dank u wel, dat was een duidelijk antwoord.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, het is goed dat, wanneer een overheid er niet in slaagt waar te maken wat ze beloofd heeft, ze de verantwoordelijkheid neemt om het veld gerust te stellen en in dit geval de implementatie van dat nieuwe Inschrijvingsdecreet met een jaar uit te stellen. Het is natuurlijk wel jammer dat dat moet gebeuren en wij denken dat daar heel wat kopzorgen en werklust aan verloren gegaan zijn.

Maar ik wil u graag een concrete vraag stellen. Volgens ons hebt u door dat uit te stellen met een omzendbrief, geen juridische basis om dat uitstel effectief te voorzien. Volgens ons is er een decreetgevend initiatief nodig om de implementatie met een jaar te kunnen uitstellen. Bent u het daarmee eens? Wanneer kunnen we dat decreet verwachten? Wij zouden er alleszins voor pleiten om, wanneer u dat nooddecreet moet doorvoeren, het strikt te beperken tot deze overgangsmaatregel en geen andere wijzigingen die men wil doorvoeren, nu inderhaast door te voeren, maar er toch de tijd voor te nemen om dat in goed overleg te doen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Dit uitstel is voor ons natuurlijk een triest nieuw hoofdstuk in de saga rond dat nieuwe Inschrijvingsdecreet. U weet dat wij ook een aantal sterke inhoudelijke bezwaren hebben bij dat decreet, maar ik stel voor dat we dat dan houden voor de discussie au fond.

Maar nu komt er dus dat uitstel. Dat zorgt er inderdaad voor dat heel wat scholen vandaag niet goed weten waar ze aan toe zijn. Enerzijds heb ik er begrip voor dat het moeilijk is om dat nu in zeven haasten door te voeren, maar anderzijds zijn er scholen die al verregaande stappen gezet hadden om inderdaad wel naar zo'n centraal aanmeldingssysteem te gaan vanaf volgend schooljaar. In Vlaams-Brabant, van Leuven tot de regio Mechelen, hebben ondertussen niet minder dan 72 secundaire scholen beslist om met zo'n centraal gezamenlijk aanmeldingssysteem te werken. Ik hoor dat ze ook in Antwerpen nog altijd bezig zijn om te proberen met een centraal aanmeldingssysteem te werken. Ik wou u in eerste instantie vooral oproepen om zo snel mogelijk in overleg te gaan met die besturen, met de lokale overlegplatforms die vandaag wel plannen om vanaf volgend jaar met een centraal aanmeldingssysteem te werken, om te kijken hoe u ze eventueel kunt ondersteunen. We moeten zo veel mogelijk proberen de chaos tot een minimum te beperken, want ik vrees dat die toch opnieuw gaat heersen. Hoe je

het ook draait of keert, zolang we de implementatie van een nieuw Inschrijvings-decreet uitstellen – al heb ik wel begrip voor de omstandigheden –, gaan we opnieuw geconfronteerd worden met die vreselijke toestanden van schoolkampeers.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We moeten inderdaad het veld geruiststellen. We moeten daar ook in de schoot van dit parlement snel een decretaal initiatief kunnen nemen. Voor alle duidelijkheid: voorafgaand aan de nota die ik voorgelegd heb aan de Vlaamse Regering, heb ik een overleg georganiseerd met de steden die het meest geconfronteerd worden met de notie van capaciteitsgebieden. Gelet op deze situatie, moeten we daar snel met een nooddecreet kunnen optreden. Vanzelfsprekend wil ik daar het spel ook eerlijk spelen. Het gaat om uitstel, ik wil daar geen andere inhoudelijke wijzigingen in, anders open je een heel debat. Als we het er met zijn allen over eens zijn dat uitstel nodig is, neem ik daar graag akte van, maar ik wil de discussie dan niet gaan contamineren met andere aspecten en niet tegelijkertijd bepaalde wijzigingen gaan invoeren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over onderwijs voor hoogbegaafde kinderen
– 287 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Op donderdag 24 oktober hebben ouders van uitzonderlijk hoogbegaafde kinderen een petitie met driehonderd handtekeningen overhandigd aan de Vlaamse Kinderrechtencommissaris. Dit omdat ze vinden dat die uitzonderlijk hoogbegaafde kinderen geen passend onderwijs krijgen. Ze stellen dat deze uitzonderlijk hoogbegaafde kinderen onderwijsnoden hebben die ver afwijken van wat ons standaard onderwijs biedt.

In het regeerakkoord staat dat excellent onderwijs de belangrijkste hefboom is om elk talent te ontwikkelen en om er als samenleving collectief op vooruit te gaan. Verder staat er ook in het regeerakkoord dat de regelgeving zal worden aangepast zodat deze uitzonderlijk hoogbegaafde leerlingen ook gebruik kunnen maken van hulpmiddelen om het lesaanbod op hun specifieke behoeften af te stemmen.

Hebt u plannen om de minimumleeftijden voor de verschillende onderwijsniveaus af te schaffen? Welke maatregelen zullen er concreet genomen worden om deze leerlingen onderwijs op maat te bieden? Hoe staat u tegenover de oprichting van scholen voor hoogbegaafden? Voorziet u stimulerende maatregelen om de oprichting van zulke scholen makkelijker te maken? Welke andere initiatieven neemt u?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Als minister van onderwijs vind ik het belangrijk dat ook hoogbegaafde en uitzonderlijk hoogbegaafde leerlingen voldoende uitgedaagd worden en dat ze hun plaats vinden in ons onderwijsveld. De huidige regelgeving biedt al wel wat mogelijkheden. Zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs laat de regelgeving heel wat flexibiliteit toe in het leertraject. De basisscholen zijn ook niet meer verplicht om met leerjaren te werken. Ze hebben hier de maximale vrijheid om alle vormen van differentiatie uit te werken.

Ik bekijk welke andere maatregelen, conform het regeerakkoord, genomen kunnen worden die noodzakelijk zijn om te kunnen inspelen op de behoefte van die doelgroep. Ik heb daarvoor in de onderwijsbegroting 500.000 euro aan recurrente middelen op jaarbasis ingeschreven. Daardoor kunnen we effectief op het terrein proberen om iets extra's te betekenen zodat de positie van die hoogbegaafde leerlingen kan worden verbeterd. Dit budget kan bijvoorbeeld gaan naar materiaalontwikkeling om leerkrachten te ondersteunen en te stimuleren in het begeleiden van hoogbegaafde en uitzonderlijk hoogbegaafde leerlingen.

Er bestaat vandaag al een handelingsgericht diagnostisch protocol voor cognitief sterk functionerende leerlingen, dat de scholen samen met het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) kunnen opstellen. Ik zal ervoor zorgen dat dit voldoende verspreid wordt en maximaal wordt toegepast. Dat protocol laat toe dat leraren en begeleidende instanties, zoals het CLB, deze leerlingen snel herkennen en kunnen signaleren wanneer extra ondersteuning nodig is. Binnen het kader van het begeleidingsdecreet en een nieuw ondersteuningsmodel zullen we met die nieuwe middelen onderzoeken hoe we de ondersteuning van deze leerlingen verder kunnen intensifiëren.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Kunt u ook klaarheid scheppen of er al dan niet werk zal worden gemaakt van aparte scholen?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Het is een uitdaging om leerlingen die het wat moeilijker op school hebben, te begeleiden, maar dat geldt ook voor leerlingen die extra uitdagingen nodig hebben in de klas. Dat is een boutade, maar we kunnen naar de resolutie verwijzen die in de vorige legislatuur werd goedgekeurd. Ik neem een aantal puntjes mee die ik toch wel belangrijk vind.

Het eerste gaat over kennis delen over het omgaan met kinderen die heel gemakkelijk leerstof opnemen. Dat gaat ook over kennis delen over de mensen die expert zijn in het begeleiden van die leerlingen, en er zijn op de werkvloer heel veel experts. Ik denk dat het belangrijk is dat we die mensen ook horen, hen bundelen en hun kennis delen. Ook bij de pedagogische begeleidingsdiensten en de CLB's heeft men al heel wat informatie ter zake.

Het tweede punt is de vroegdetectie. Het is heel belangrijk dat leerlingen heel snel worden erkend als heel gemakkelijk lerenden of hoogbegaafden. Dat hoeft niet altijd met heel uitgebreide testen, maar daardoor weet de leerkracht wie er in zijn of haar klas zit.

Er is eigenlijk al heel wat mogelijk. De minister verwees er ook naar: de flexibele leerlingentrajecten die mogelijk zijn, zowel voor leerlingen die het gemakkelijker hebben als leerlingen die het moeilijk hebben op school. De autonomie van de school is daarin zeer groot. Ik zou dus zeggen dat we de school daarin zeker moeten blijven stimuleren, om breed naar de wetgeving te kijken.

Ik ben tot slot heel benieuwd naar hoe die 0,5 miljoen euro expliciet verdeeld zal worden over de scholen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Mevrouw Beckers, ik dank u heel hartelijk voor uw vraag. U zult nog wel merken dat hoogbegaafdheid ook een van mijn stokpaardjes is, omdat ik in het verleden het genoeg heb gehad om met deze kinderen te kunnen werken, waardoor zij uiteraard ook mijn hart gewonnen hebben. Zoals de

voorzitter hier zit voor de planlastvermindering, zit ik hier onder andere voor de hoogbegaafden. U weze gewaarschuwd, minister, ik ga dat onderwerp niet lossen voordat er effectief maatregelen genomen zijn.

Ik wil even ingaan op de vraag die mevrouw Beckers stelde over aparte scholen. Ik weet dat er zeker geen eenvormigheid is over wat nu wel of niet het beste is, maar ik hoor wel dat daar steeds meer stemmen voor opgaan. Ik denk dat het wel belangrijk is om naar die stemmen te luisteren, niet zozeer om daar dan direct al gevolgen uit te trekken, maar wel om te kijken wat nu het beste is.

Collega Vandromme verwees terecht naar de kennis, die heel belangrijk is. De leerkrachten van nu hebben nog te weinig kennis over die hoogbegaafden. Daar loopt het eigenlijk al mis. Leerkrachten beseffen vaak niet dat er hoogbegaafde kinderen in hun klas zitten. Die kinderen gaan zich misdragen. Die vertonen soms gedragsmoeilijkheden of ze vertonen heel asociaal gedrag, soms omdat er een problematiek is, maar soms ook gewoon omdat ze zich vervelen in de klas, uitdagingen zoeken, aandacht zoeken op de verkeerde manier. Het is dus echt heel belangrijk dat we inzetten op die kennisdeling. Dat is een eerste uitdaging, minister, waar – mits misschien wat meer middelen, maar ook niet zoveel – al direct aan kan worden gewerkt.

Ik zeg dat omdat er eigenlijk al veel organisaties zijn, zoals Arkades en andere, die ons daarin kunnen ondersteunen en helpen. Zij hebben de knowhow, de middelen en de kennis. Zij kunnen partner zijn voor ons, om ervoor te zorgen dat de kennis die zij hebben, gemakkelijker gedeeld wordt en gemakkelijker binnen raakt in de school. Die kennis moet gedeeld raken onder de leerkrachten onder elkaar, maar moet ook binnenkomen in de school. Want we kunnen wel inzetten op nascholing, maar dan moeten we het natuurlijk ook organiseren, en dat kost inderdaad veel middelen. Maar als anderen het voor ons kunnen doen, kan het natuurlijk interessanter zijn. Dat kan een win-win zijn voor ons beiden.

Een tweede zaak waar we op moeten inzetten – en u hebt er zelf een beetje naar verwezen met de koppeling aan het eventuele ondersteuningsmodel – is de basiszorg die sowieso al in scholen gegeven wordt. Die moet de mogelijkheid krijgen om verder uitgewerkt te worden, voor de kinderen binnen het M-decreet, die het uiteraard ook nodig hebben, maar zeker ook voor de hoogbegaafden.

Met de basiszorg alleen gaan we er niet komen, vandaar dat we die stemmen horen om kinderen meer te groeperen en samen te zetten, omdat dan alle knowhow aanwezig kan zijn. Dan heb je natuurlijk ook leerkrachten nodig die voldoende kennis hebben om daarmee aan de slag te gaan. We moeten bekijken wat daar de beste mogelijkheden zijn, maar als we al inzetten op kennis en op de basiszorg in de school, eventueel via het ondersteuningsmodel, zoals u voorstelt, dan moet dat zeker kunnen.

U sprak over een flexibiliteit die er nu al is in het basisonderwijs en het secundair onderwijs. In het basisonderwijs kan men vrij gemakkelijk, mits enige ondersteuning, versnellen. Maar in het secundair onderwijs merken we dat dat toch nog veel moeilijker is, door de grote variatie aan vakken en vakleerkrachten die je uiteraard hebt. Flexibiliteit om te versnellen in het secundair, is niet zo evident. Soms wordt er dan wel samengewerkt met de examencommissie, maar ook daar merken we dat er meer flexibiliteit mogelijk is. Ik denk dat dat gewoon door regelgeving kan worden veranderd en dat daar niet echt veel middelen aan moeten worden gekoppeld.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik bekijk het ook nogal onbevangen, hoor. Ik denk dat het geen ideologische kwestie is. Maar voor de duidelijkheid van deze discussie: ik

denk wel dat er een aantal elementen door elkaar lopen, in die zin dat de vraag in kwestie, naar de oprichting van een aparte onderwijsinrichting, zich beperkt tot de groep van de uitzonderlijk hoogbegaafden. En het woord zegt het zelf: dat is betrekkelijk uitzonderlijk. Men spreekt hier over een IQ van 145. Dat is dus een zeer kleine groep.

Dan ben ik ook vatbaar voor de ratio die we ook toepassen op de discussie rond het M-decreet: je moet altijd uitgaan van het basisbeginsel van inclusief onderwijs, maar je kunt niet elk kind op elk moment in elke klas opvangen in de gewone klas. En dus moet je soms ook voorzien in uitzonderingssituaties, op basis van een beslissing van de klassenraad. En je kunt diezelfde redenering evengoed hanteren ten aanzien van die uitzonderlijk hoogbegaafden.

Je kunt ook te consequent zijn. Het gaat hier echt over kinderen die niet zomaar kunnen worden bediend met een beetje sterk reken- en taalwerk. Je spreekt over een totaal andere groep, die je volledig anders moet benaderen.

Er is de vrijheid van onderwijs, en de vrijheid van onderwijsinrichting. Wie ben ik om dat tegen te houden? Men zal dan kunnen rekenen op de ondersteuning, net zoals men dat zal kunnen doen voor elke andere onderwijsinrichting. Maar wat de extra financiële middelen betreft: ik denk dat die zich dan in eerste instantie op dat inclusief onderwijs zullen richten, om te zorgen dat de zogenaamd normaal hoogbegaafden maximaal kunnen rekenen op het inclusie-idee ten aanzien van ons onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik wil nog even tussenkomen voor het verslag. Ere wie ere toekomt: ik ben mevrouw Krekels vergeten te vermelden toen ik het had over de resolutie. Dat stond in mijn voorbereiding, maar ik was het vergeten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een begeleidingsdecreet voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften – 289 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over inclusief onderwijs – 335 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Het M-decreet is een van mijn stokpaardjes. Het decreet werd goedgekeurd in maart 2014, en uitgerold in 2015. In 2017 zijn de nieuwe ondersteuningsnetwerken uitgerold en vertaald, omdat er toch veel nood was aan extra ondersteuning.

Het M-decreet werd dus aan een hoge vaart geïmplementeerd. Het decreet heeft uiteraard zijn verdiensten, en de eerste verdienste is de verwijspraktijk. Waarom is het M-decreet aanvankelijk in voege gegaan? Men vond dat er veel te veel kinderen naar het buitengewoon onderwijs werden doorverwezen. Kinderen kwamen vaak te snel in het buitengewoon onderwijs terecht omdat ze een taalprobleem of ontoereikende schoolse vaardigheden hadden – om de verkeerde redenen dus. Ook

broers en zussen volgden dan vak dezelfde richting, terwijl zij eigenlijk net zo goed gewoon onderwijs hadden kunnen volgen, mits er voldoende omkadering is. Die verwijspraktijk is zeker wat ingeperkt met het M-decreet. Dat is toch een verdienste.

Voor ons is het altijd van belang geweest dat het kind terechtkomt in de onderwijs-context waar het echt hoort. Minister, u kent uiteraard onze leuze: gewoon onderwijs als het kan, buitengewoon onderwijs als het nodig is. De leerlingen die veel extra te doen hebben, komen vaak tekort in het buitengewoon onderwijs, en dat hebben we wel gezien bij de implementatie van het M-decreet. Voor de kinderen die echt heel veel extra nodig hebben, komt ons gewoon onderwijs tekort. Waarom? Omdat zij gewoon niet de omkadering en de middelen hebben van het buitengewoon onderwijs, om de kinderen de zorg te geven die zij nodig hebben.

Het M-decreet zou niet mogen leiden tot een hogere werkdruk. Dat is natuurlijk wel gebeurd. Het mag ook niet leiden tot een daling van het algemene niveau. Ook die dreiging hangt heel sterk in de lucht doordat leerkrachten moeten focussen op kinderen die extra noden hebben en die specifieke maatregelen nodig hebben om te kunnen functioneren. Zo gaat dikwijls hun aandacht weg van de kinderen die in de klas hun plan kunnen trekken en die vaak individueel of zelfstandig aan het werk worden gezet, waardoor zij onvoldoende uitdaging krijgen. Denk maar aan de kinderen die hoogbegaafd of gewoon cognitief zeer sterk zijn.

Minister, in het Vlaams regeerakkoord staat dat het M-decreet wordt afgeschaft. In de komende jaren wordt werk gemaakt van een begeleidingsdecreet. In een nota aan de Vlaamse Regering werden krijtlijnen geschetst voor het verder uittekenen van dit decreet inclusief een definitief ondersteuningsmodel. Hoe zal de overgang van het huidige M-decreet en ondersteuningsmodel naar het nieuwe begeleidingsdecreet verlopen? Op welke manier zult u ervoor zorgen dat alle stakeholders in het onderwijs – leerlingen, ouders, leraren, schooldirecties – tijdig en voldoende worden geïnformeerd? Zal het nieuwe begeleidingsdecreet inzetten op snelle en efficiënte ondersteuning via netoverschrijdende samenwerking?

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, ik wil nog twee dingen toevoegen aan de vraag van mevrouw Krekels.

Even ter herinnering: wij zijn Europese koploper met het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs. Dat is een triest record. Geen enkele regio doet het slechter op het vlak van inclusief onderwijs. De VN heeft ons daarvoor op de vingers getikt. "Omdat geen inclusief onderwijs wordt gewaarborgd, blijft het buitengewoon onderwijs al te vaak de enige optie voor kinderen met een handicap", aldus het VN-comité. Zij vragen dus om een coherente strategie in te voeren inzake inclusief onderwijs met voldoende financiële, materiële en menselijke middelen.

Mevrouw Krekels verwees er al naar: het M-decreet werd ingevoerd met de leuze 'gewoon onderwijs indien mogelijk, buitengewoon onderwijs indien nodig'. Het wordt met diezelfde bewoordingen nu opnieuw afgeschaft. Dat zijn uiteraard zeer rekbare begrippen. Mevrouw Krekels verwees er ook al naar: er was een groot probleem bij de invoering van het M-decreet, er was geen coherent actieplan, er waren onvoldoende middelen voor aangepast lesmateriaal, begeleiding, extra leerkrachten, opvolging bij de CLB's. Leerkrachten kregen een pak extra werklast zonder dat ze daarin ondersteund werden. Voor de leerlingen was het vaak een koude douche omdat ze niet op maat begeleid konden worden.

Het regeerakkoord maakt geen echte analyse van al die problemen en zegt louter dat het M-decreet zal afgeschaft worden en vervangen door een 'echt begeleidingsdecreet'. Eén concrete maatregel is de herinvoering van de autonomie van

de school. Inclusie zal geen recht meer zijn, lijkt mij dan, maar opnieuw afhangen van de goodwill van de school.

Het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH) bepaalt dat de staten een inclusief onderwijssysteem moeten uitbouwen en het recht op inclusief onderwijs moeten garanderen. Dat recht is natuurlijk niet absoluut. Ouders schrijven hun kind in en de school kan dat weigeren. Daar is een procedure voor. Met de herinvoering van de autonomie van de school lijkt het recht op inclusie wel te verdwijnen en gaan we terug naar een gunst. Graag meer toelichting daarover. Wat wilt u concreet veranderen aan het inschrijvingsrecht?

In uw nota aan de Vlaamse Regering van 25 oktober zegt u dat u achter het principe van inclusie blijft staan, maar in die nota wordt vaak en sterk verwezen naar het buitengewoon onderwijs. Wilt u nu meer inclusie of minder?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb in deze korte tijdsspanne al een initiatief genomen. Ik heb op 25 oktober 2019 de Vlaamse Regering een nota voorgelegd met enkele belangrijke principes die moeten dienen voor het uittekenen van klijtlijnen voor het begeleidingsdecreet. We gaan dus inderdaad uit van de afschaffing van het M-decreet. We gaan over naar een begeleidingsdecreet, met inbegrip van een definitief ondersteuningsmodel.

We zullen dat niet overhaast doen. Ik wil dus heel duidelijk stellen dat de leerlingen die vandaag al recht hebben op ondersteuning, die ondersteuning ook zullen blijven krijgen. Ondersteuners die vandaag hun taak als ondersteuner hebben, kunnen die taak blijven opnemen. Dat wordt gegarandeerd. De beslissing tot die geleidelijke invoering kan de nodige rust en ruimte geven om dat begeleidingsdecreet tijdens het huidige en het volgende schooljaar voor te bereiden en tot besluitvormingsprocessen af te ronden.

Het gaat ten vroegste van start in het schooljaar 2021-2022. We zullen de scholen, leraren en ouders grondig trachten te informeren over het nieuwe decreet. We willen niet dat dat opnieuw een steen des aanstoots zou worden. Want laat ons wel wezen: vanuit het veld werden er verschillende frustraties geprojecteerd op dit decreet. Dat was niet altijd terecht. Maar goed, het is wat het is. Voor de uitrol zullen we alleszins ook voorzien in gerichte nascholing en ondersteuning.

Ik wil niet al te zeer vooruitlopen op de inhoud van het begeleidingsdecreet, maar we gaan vanzelfsprekend wel uit van het behoud van de notie van inclusie. Zoals daarnet gezegd, kun je een nobel principe als inclusie niet altijd op elk moment, op elke dag gestand doen. Je kunt in de praktijk, in het veld, niet voor elk kind, op elk moment, in elke klas, zorgen voor opvang in het gewoon onderwijs. Soms zal het buitengewoon onderwijs inderdaad nodig zijn. En daarom willen we er wel, heel nadrukkelijk, voor zorgen dat de scholen zelf, de klassenraad, veel meer dat beslissingsrecht kunnen opnemen. Zij kunnen er dan met hun beslissingsrecht voor zorgen dat kinderen, die wegens zware zorgen het gemeenschappelijke curriculum niet kunnen volgen, niet worden opgenomen, tenzij met hun ouders overeengekomen wordt dat er een aangepast traject wordt aangeboden.

De Vlaamse Regering heeft in haar beslissing trouwens duidelijk opgenomen dat, indien een school een leerling weigert, ze die beslissing natuurlijk opnemen op grond van objectieve diagnostiek. Een negatieve beslissing kan enkel op voorwaarde van het aantonen van disproportionaliteit van de te treffen maatregelen. Dat lijkt me evident.

De connotatie 'gunst' heeft dit dus duidelijk niet. Het inschrijven van een leerling met een beperking mag zeker geen willekeur worden. Dat is echt niet de bedoeling.

We blijven achter het principe van inclusie staan en willen met het begeleidingsdecreet geen stappen terugzetten op dat vlak. We willen gewoon zorgen voor een betere inclusie. En we denken dat dat mogelijk is, ook binnen de bestaande mogelijkheden van het veld. Dat is nodig om het draagvlak te behouden en te bewerkstellingen voor een meer geleidelijke realisatie van inclusief onderwijs. Iedereen, ook de grote pleitbezorgers van het decreet, zijn het er wellicht mee eens dat het draagvlak serieus is aangetast, om het nog eufemistisch te verwoorden. En dus moeten we daar gewoon in optreden, zonder daarbij de nobele doelstelling van inclusie los te laten.

Het is ook niet de bedoeling om meer leerlingen naar het buitengewoon onderwijs of de buitenschoolse hulpverlening te oriënteren. Daartoe zullen scholen hun basiszorg verder moeten uitwerken met het oog op het creëren van leerwinst voor alle leerlingen op school. Ik heb voordien al verwezen naar modellen zoals 'Response to Intervention' die gebaseerd zijn op permanente screening en monitoring van leervorderingen bij leerlingen en gerichte interventie en remediëring in de klas of taakklas in functie van de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Die werkwijze moet zoveel mogelijk leerlingen laten aansluiten bij de algemene leerdoelen. Dat is ook inclusie met een belangrijke maatschappelijke impact.

Dat doet geen afbreuk aan de volwaardige plaats die we willen blijven geven aan het buitengewoon onderwijs voor die leerlingen die het nodig hebben. Dat buitengewoon onderwijs willen we kwalitatief versterken waar nodig.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Bij de overgang van M-decreet naar een begeleidingsdecreet zijn er een aantal belangrijke principes die we in acht moeten nemen. Een van die principes is de ondersteuning die is uitgewerkt in het kader van het M-decreet. Er is de ondersteuning via de ondersteuningsnetwerken, een nieuwe ondersteuning voor de scholen. De bestaande ondersteuning, namelijk het CLB en de pedagogische begeleiding, hebben we willen versterken. Wat merken we in de praktijk? Die drie willen wel samenwerken, maar zijn toch nog onvoldoende op elkaar afgestemd. Het zal een van de uitdagingen van het nieuwe begeleidingsdecreet zijn om die drie aspecten – ondersteuning, CLB en pedagogische begeleiding – maximaal op elkaar in te stellen. Het ideale zou zijn dat ze zouden samensmelten, maar dat is misschien een overdreven ideaalbeeld dat ik heb, maar samenwerking is wel noodzakelijk. De ene mag het werk van de anderen niet overnemen, maar er mag ook geen vacuüm zijn tussen het hulpaanbod. Voor de school zou het heel gemakkelijk zijn om bij wijze van spreken één telefoon te moeten doen van waaruit men kan bepalen wat de school nodig heeft en wat men kan bieden vanuit het ondersteuning, vanuit het CLB, vanuit de pedagogische begeleiding. Het zou echt een meerwaarde zijn voor scholen zodat de ondersteuning nog veel dichterbij de scholen terechtkomt en ze sneller van die ondersteuning kunnen gebruikmaken.

Mijnheer De Witte, u verwijst naar het VN-verdrag en het buitengewoon onderwijs. Het ene sluit het andere niet uit. Het is niet omdat het VN-verdrag ons een beetje verwijt dat we te weinig inclusief zijn dat het ook klopt. Indertijd hebben wij heel bewust gekozen voor een buitengewoon en een gewoon onderwijs naast elkaar, net om die kinderen die extra zorg nodig hebben, de maximale onderwijskansen te kunnen geven. Het M-decreet heeft ook aangetoond dat, als je bepaalde kinderen niet voldoende omkadering kunt geven, zij niet tot een maximale ontwikkeling komen. Het buitengewoon onderwijs zorgt ervoor dat een bepaald type van kinderen tot een maximale ontwikkeling kan komen dankzij die extra ondersteuning die daar elke dag voorhanden is, in tegenstelling tot wat 'maar' mogelijk is binnen het gewoon onderwijs. Het is een belangrijke boodschap die we misschien ook aan de VN moeten duidelijk maken: we zetten op een bepaalde manier echt wel in op die inclusieve maatschappij.

Minister, en wat heel belangrijk zal zijn – u hebt het zelf ook aangegeven –, is de samenspraak tussen ouders, school, leerling en de ondersteuning om te beslissen of een kind al dan niet in het gewoon onderwijs kan zitten. Als een van de actoren die beslissing neemt, moet in samenspraak met de ouders ook snel kunnen worden gereageerd. Als een doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs nodig is, mag dit niet langer dan nodig worden uitgesteld.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, waar ik het zeker mee eens ben is dat het draagvlak voor het M-decreet is aangetast. De hoofdoorzaak is het gebrek aan middelen en het gebrek aan begeleiding. Als we inclusie doen in het gewoon onderwijs zonder extra middelen en zonder degelijke begeleiding, dan is het gedoemd om te mislukken.

De vraag is ook niet voor elk kind, op elk moment, in elke klas. De vraag is meer of minder inclusie. Het afgelopen jaar is het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs gestegen, dus minder inclusie.

Mevrouw Krekels, uiteraard zijn er kinderen die zoveel zorgnoden hebben dat het buitengewoon onderwijs de meest geschikte plaats is, dat wil ik zeker niet betwisten. Er zijn er ook veel waar dat niet het geval is. Kinderen met een autismespectrumstoornis die normaal of hoogbegaafd zijn, kunnen perfect in het gewoon onderwijs functioneren als er voldoende begeleiding is. Het buitengewoon onderwijs type 9 brengt de kinderen niet vooruit zoals ze kunnen vooruit worden geholpen in het gewoon onderwijs. Dan zijn we terug bij dezelfde kwestie: kinderen leren ook heel veel van elkaar. Als je ze samen zet in het buitengewoon onderwijs, dan verstoor je het leerproces. Dan trek je ze naar beneden in plaats van omhoog. Ik pleit dus principieel voor meer inclusie, maar uw antwoord stelt me eerder gerust op dat vlak.

Minister, als ik het goed begrijp, gaat u niets veranderen aan het inschrijvingsrecht. Zoals u het beschrijft, is het de situatie van vandaag, namelijk dat ouders kinderen kunnen inschrijven in een school en dat die school dan met een gemotiveerd verslag de inschrijving kan weigeren, als het echt niet kan. Uit uw antwoord begrijp ik dat dit de situatie blijft. Dan begrijp ik helaas niet goed waarom er in het regeerakkoord wordt gesproken van een herinvoering van de autonomie van de school.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik was een heel klein beetje te laat. Ik heb me gehaast, want ik ben aan het pendelen tussen twee commissies, dus ik hoop dat ik niet in herhaling val.

Minister, voor mij toch ook nog graag eens de verduidelijking. U zegt inderdaad heel expliciet in de nota die naar de Vlaamse Regering is gegaan, dat u geen stappen terug wilt zetten. Ik denk dat dat heel belangrijk is, want in het kader van het VN-verdrag is het essentieel dat er geen stappen terug worden gezet, maar dat we net stapsgewijs naar meer inclusie evolueren. Dan kan er worden gediscussieerd over het tempo en de manier waarop, maar dat standstillprincipe, waarbij men niet achteruitgaat en er geen verworvenheden worden teruggeschroefd, is cruciaal. In dat kader vinden wij ook dat het heel belangrijk is bij wie het beslissingsrecht ligt om al dan niet leerlingen te weigeren. We maakten ons dan grote zorgen over wat daarover in het regeerakkoord stond, namelijk dat het uiteindelijke beslissingsrecht bij de scholen ligt. We willen toch wel graag eens bevestigd zien dat u daar nu misschien op terugkomt, dat u dat nu toch anders ziet.

Een andere vraag gaat over de ondersteuning. U wilt een jaar uittrekken om een nieuw ondersteuningsmodel te ontwikkelen. Ondertussen zal alles lopen zoals het

in de vorige legislatuur is geïnstalleerd, met de ondersteuningsnetwerken. Wat ik niet heb gevonden, zijn de budgetten die u uittrekt in het kader van het nieuwe begeleidingsdecreet. Ik heb al eens geprobeerd daarnaar te polsen. Er zijn al een aantal investeringen aangekondigd bij de opmaak van het regeerakkoord en de bijkomende krachtlijnen van de begroting. Daarbij wordt gesproken over besparingen in het secundair onderwijs en investeringen in het basisonderwijs enzovoort, maar waarin is voorzien voor een nieuw begeleidingsdecreet, wetende dat zo'n transitie volgens mij zeker kosten met zich zal meebrengen? Men wil aan het draagvlak werken, maar in de vorige legislatuur is het punt net geweest dat er te weinig middelen waren om de juiste en de gepaste ondersteuning te bieden. Hebben we daar iets gemist? Hebt u daarvoor toch nog in middelen voorzien? Wij denken immers dat dat cruciaal zal zijn om dat draagvlak te vergroten en een nieuw begeleidingsdecreet te laten slagen waar het vorige heeft gefaald, op het gebrek aan ondersteuning.

Ik zou ook graag willen weten op welke manier u de ouders zult betrekken, want ook dat is een cruciaal element in het VN-verdrag, dat principe van 'niets over ons zonder ons'. Men moet mensen met een beperking dus zeker betrekken bij dat nieuwe begeleidingsdecreet. Hebt u al in een soort pad voorzien, in een traject om de mensen over wie dit gaat zeker te betrekken? Dat lijkt me immers ook essentieel.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik zal het kort houden, want mijn vragen zijn eigenlijk net gesteld door mevrouw Meuleman. Ik heb natuurlijk ook die nota gelezen. Ook wat ons betreft, zitten daar inderdaad wat geruststellende elementen in. Minister, u gebruikt inderdaad de terminologie die nodig is om het VRPH-proof te maken, met name een stapsgewijze evolutie naar meer inclusief onderwijs, geen stappen terug, meer maatschappelijke inclusie. Er wordt ook expliciet gesproken over het feit dat er werk zal worden gemaakt van een verder uitwerken van die basiszorg. Het recht op redelijke aanpassingen wordt bevestigd. Op zich hebben we er ook geen probleem mee dat dat nieuwe ondersteuningsmodel wordt geëvalueerd. Dat is een voorbeeld van 'evidence-informed' beleid, dus geen probleem.

Er zijn wat ons betreft inderdaad wel enkele knipperlichten. Dan gaat het over het feit dat scholen unilateraal zouden kunnen beslissen om leerlingen te weigeren, al geef ik toe dat het feit dat u hier zegt dat scholen zullen motiveren waarom leerlingen eventueel toch naar het buitengewoon onderwijs moeten, mij geruststelt. Dan is het natuurlijk wel de vraag hoe we dat gaan definiëren. Wat zijn objectieve criteria, wat is disproportioneel? Dat zijn inderdaad vragen die dan bij het verder uitwerken van het nieuwe decreet aan bod moeten komen.

U hebt me deels gerustgesteld over het feit dat zo'n individueel aangepast curriculum toch veeleer een recht blijft dan een gunst, want zo begon ik het ook te lezen in die nota.

Tot slot zijn er inderdaad ook die vragen naar budget, want dat zal een cruciale voorwaarde zijn voor het welslagen van een nieuw decreet. Daar zijn we het allemaal over eens. En er is inderdaad de participatie. Ik doe dan toch in ieder geval een oproep om bij het uitwerken van een nieuw decreet de ouders, en de betrokken kinderen via hun ouders, zo veel mogelijk te consulteren.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik heb twee korte opmerkingen. Hoe inclusief ons onderwijs in Vlaanderen is, mogen we niet meten aan het aantal leerlingen dat les volgt in het buitengewoon onderwijs. Dat zou een foute manier zijn om ons op die manier te gaan meten.

Ik heb de nota ook gelezen. Ik heb er heel veel vertrouwen in dat de minister samen met deze commissie Onderwijs, alle onderwijsactoren en zeker met de mensen over wie het gaat, een nieuw begeleidingsdecreet kan maken. Dat zorgt er net voor dat die leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, ze ook krijgen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb weinig toe te voegen. U stelt vragen op basis van de net gelegde krijtlijnen, de basis die is gelegd voor een verdere uitwerking. Die zijn nu goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Op basis daarvan zullen we zorgen voor een decretale uitwerking. Ik zal niet vooruitlopen op bepaalde aspecten. Ik ben het eens met mevrouw Vandromme als het over de cijfers over de diverse types en het buitengewoon onderwijs gaat. Ik denk dat buitengewoon onderwijs niet de enige goede graadmeter kan zijn voor inclusie.

U pikt er de cijfers van type 9 uit. Er zijn andere cijfers die wel van een daling spreken. Ze zijn ook niet zo uniform als het over jongeren met een lichte mentale beperking gaat, of over jongeren met leerstoornissen. Bij type 3 zien we dan wel een daling.

Ik wil de cijfers in deze discussie echter niet gebruiken als graadmeter. Inclusie blijft wel ons uitgangspunt. Het is een recht en geen gunst.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil toch nog wel iets toevoegen aan de discussie. We hebben in het regeerakkoord toch wel heel bewust geschreven dat we het M-decreet zullen afschaffen. We hebben echt wel die woorden gebruikt om een duidelijke trendbreuk te maken met het nieuwe begeleidingsdecreet dat er aankomt. Waarom is dat zo belangrijk? Een van de noodkreten bij het M-decreet was dat leerkrachten hun klas niet meer konden beheersen. In een gewone klas zitten hoe dan ook al heel veel verschillende kinderen, plus kinderen met leerproblemen zoals dyslexie en dyscalculie. Laat het ons leerlingen met eenvoudigere leerproblematieken noemen, die sowieso al in elke klas zitten. Dan komen er nog een x aantal kinderen bij met veel specifiekere begeleidingsbehoeften. Onderschat toch niet wat dat voor een leerkracht betekent. We hebben gezien dat dit door het M-decreet een omvang heeft gekregen die de leerkrachten niet meer konden hanteren. Daardoor trekken we uiteraard aan de alarmbel, want dat M-decreet is veel te ver gegaan.

U sprak over het gemeenschappelijke curriculum ten opzichte van het individuele curriculum. We moeten er echt van durven te gaan dat het gemeenschappelijke curriculum de norm moet zijn, mits we een aantal specifieke maatregelen hanteren. Als ik dat zo frank mag zeggen, minister. Als je zegt dat een kind maatregelen nodig heeft om in het onderwijs te kunnen volgen, dan moeten we zoveel mogelijk betrachten dat het kind het gemeenschappelijke curriculum gaat bereiken. Een individueel curriculum kan, maar dat kan alleen als dat haalbaar is voor die leerkracht, als dat individuele curriculum binnen een bepaalde context blijft. Als het te veel afwijkt van het gemeenschappelijke curriculum, dan is dat voor het kind niet leuk, want het beseft ook dat het afwijkt van de andere kinderen, dat het niet meekan en dat het daar voortdurend mee geconfronteerd wordt. Maar het is op den duur ook voor de leerkracht niet haalbaar. Als je, in een klas van twintig, vier, vijf of zes kinderen hebt met een individueel curriculum en daarnaast ook nog kinderen met allerlei andere noden, dan kom je er als leerkracht niet. Dan mag je nog zo'n goed klasmanagement hebben, als dat veel te ver van elkaar afwijkt, dan lukt dat niet. Dat is het belangrijke dat we in dat nieuwe begeleidingsdecreet moeten meenemen. Het individuele curriculum kan, als het niet te veel afwijkt van het gemeenschappelijke. Het gemeenschappelijke curriculum moet de norm blijven, ook als men specifieke onderwijsmaatregelen nodig heeft. Daarop moeten we ons enten.

Als we dat doen, zullen we wel in voldoende ondersteuning kunnen voorzien via de ondersteuningsnetwerken, via het CLB en via pedagogische begeleiding. Als we dat niet doen, zullen we er niet komen. Dan zullen we veel meer mensen moeten inzetten en moeten we van ons gewone onderwijs eigenlijk buitengewoon onderwijs maken. En ik denk, minister, dat we daarvoor niet voldoende middelen opzij zullen kunnen zetten en dat dat ook niet de bedoeling kan zijn.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Ik denk dat mevrouw Krekels net de kern van inclusie ondergraaft. Dat is een heel raar betoog, moet ik zeggen. *(Opmerkingen)*

Ik denk dat u er een totaal andere visie op hebt.

Uiteraard is het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs niet het enige criterium, maar het is natuurlijk wel een belangrijk criterium dat we mee moeten nemen, want anders wordt het allemaal wel heel vaag en onduidelijk of we nu goed of niet goed bezig zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over hoger beroepsonderwijs 5 (hbo5) Verpleegkunde – 306 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over hoger beroepsonderwijs 5 (hbo5) Verpleegkunde – 316 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, het regeerakkoord spreekt zich heel uitdrukkelijk uit voor het behoud van de leerladder in de zorg, met een volwaardig eigen profiel en takenpakket voor de opleiding hoger beroepsonderwijs type 5 (hbo5) in de Verpleegkunde. Wij staan daar, voor alle duidelijkheid, volledig achter. De regering zal ervoor ijveren dat dat eigen profiel verankerd wordt in de federale wet op de gezondheidsberoepen en wil dat eigen profiel vormgeven in een gemengde Vlaamse en federale commissie.

Op 10 oktober 2019 is België in gebreke gesteld door de Europese Commissie, omdat de hbo5-opleiding in Vlaanderen niet voldoet aan de minimumopleidingseisen van de Europese richtlijn uit 2005. De Commissie heeft ook opgemerkt dat het verlenen van toegang tot het beroep van verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger aan verpleegkundigen afgestudeerd in juni 2019, wat een federale opdracht is, eveneens niet in overeenstemming is met de richtlijn van 2005. Dat is alleszins ook een interpretatie die federaal minister De Block daaraan gegeven heeft.

Er rijst dus een ernstig probleem voor studenten die die studie op dit moment volgen en voor de afgestudeerden van 2019. Minister De Block heeft op 22 oktober in de Kamer aangekondigd dat zij geen visa meer zal uitreiken en dat zij u zal vragen om maatregelen te nemen om de opleiding te conformeren aan de vereisten van de richtlijn van 2005, om zo te vermijden dat toekomstige afgestudeerden in de problemen komen. Zij legt de bal dus in uw kamp.

Het is duidelijk dat het heel belangrijk is dat voldoende mensen die opleiding Verpleegkunde volgen. Volgens de oktobertelling van de Vlaamse hogescholen stijgt het aantal verpleegkundigen in een bacheloropleiding dit jaar van 7317 naar 7802, maar zij verklaren dat door het extra studiejaar, aangezien het aantal generatiestudenten licht daalt, van 1918 naar 1846. Volgens de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) heeft de onduidelijke profilering van de hbo5-opleidingen Verpleegkunde tegenover de vierjarige bacheloropleiding daar waarschijnlijk ook een invloed op.

Minister, kunt u meedelen hoeveel studenten, zowel generatiestudenten als het volledige aantal, momenteel een hbo5-opleiding Verpleegkunde volgen?

Misschien is collega Van Camp in de Kamer een beetje fors geweest omdat ze uw verdediging wou opnemen, maar ze heeft daar gezegd dat dit dossier door uw voorgangers 'verknoeid' is. Klopt dat?

Wat is uw antwoord op de vraag van minister De Block om maatregelen te nemen om de opleiding te conformeren aan de richtlijn van 2005? Zou het een oplossing bieden om de opleiding met een half jaar te verlengen, zoals de Franse Gemeenschap deed? Overweegt u die piste?

Zijn er bijkomende maatregelen nodig voor de afgestudeerden van 2019, gelet op het standpunt van de Commissie, bevestigd door mevrouw De Block, dat die visa onterecht verleend zijn?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik was naar collega Bex aan het luisteren, en ik was aan het denken: wat wil Groen nu eigenlijk? Want dat was mij niet volledig duidelijk.

Stijn Bex (Groen): Ik zal meteen antwoorden, mijnheer Daniëls. Wij willen dat de regeringspartijen, die daar nu al jaren voor bevoegd zijn, en dit dossier blijkbaar niet opgelost krijgen, eindelijk een oplossing bieden aan de mensen in het veld. Dat is alles wat wij vragen.

Koen Daniëls (N-VA): Dat is duidelijk. Ik vraag het liever. Collega, u hebt de Europese richtlijnen inderdaad goed geschetst. Die zegt dat de opleiding tot verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger in totaal minstens 3 studiejaren beslaat, en uit ten minste 4600 uur theoretisch en klinisch onderwijs bestaat. Daarbij bedraagt de duur van het theoretisch onderwijs ten minste een derde, en die van het klinisch onderwijs ten minste de helft van de minimumduur van de opleiding. Collega's, als we denken dat wij regelneven zijn in Vlaanderen, dan denk ik dat de Europese Commissie nog wel een stapje verder gaat, en dat kwaliteit daar wordt gelijkgesteld aan uren. De Europese Commissie wees in het verleden al op het feit dat de huidige hbo5-opleiding – dat is de vroegere vierde graad – volgens haar niet voldoet inzake de urenopleiding, de competenties en de stageprogramma's die zijn vastgelegd in deze richtlijn. Ze doen dus enkel uitspraken over de uren. Of de verpleegkundigen het kunnen of niet, dat laten ze eigenlijk buiten beschouwing.

De Europese Commissie stelde onlangs in een ingebrekestelling nogmaals vast dat de opleidingsprogramma's niet lijken te voldoen aan de minimum-opleidingseisen – die uren dus – die werden opgenomen in artikel 31 van de richtlijn 2015/36/EG. De hbo5-studenten die afgestudeerd zijn in juni van dit jaar, zullen nog steeds toegang krijgen tot het beroep van algemeen ziekenverpleger, hetgeen volgens de Europese Commissie in strijd is met de vereisten van de voornoemde richtlijn.

Collega's, dit is inderdaad geen nieuw dossier. Ik treed collega Bex hierin bij. Tijdens de commissievergadering van 5 juli 2018 stelde ik toenmalig minister van Onderwijs Crevits hierover al enkele vragen, met name over de noodzaak van de aanpassing van het KB 78.

Ik denk dat hier nogmaals blijkt dat we een Vlaamse opleiding organiseren voor Vlaamse ziekenhuizen, Vlaamse rusthuizen, Vlaamse zorgopstellingen, maar dat we daarbij van een KB afhangen. Dat KB is trouwens ondertussen ook een andere wet geworden, maar in de sector blijft men over die KB 78 spreken. Een aanpassing van het KB 78 is nodig om ons in regel te stellen, en ervoor te zorgen dat deze waardevolle opleiding – hbo5 – haar plaats in het onderwijslandschap kan blijven behouden.

Ik geef u toch even de cijfers mee, want daar gaat het over. Van het aantal verpleegkundigen in Vlaanderen heeft 45 procent een hbo5-opleiding gevolgd, 55 procent volgde een bacheloropleiding. Als we kijken naar het aantal openstaande vacatures, dan zijn er in Vlaanderen momenteel 2781 openstaande vacatures voor verpleegkundigen. Tel daarbij nog eens de 1509 vacatures voor zorgkundigen, en de 846 openstaande betrekkingen voor verzorgden, en het is overduidelijk dat we niet kunnen talmen om ervoor te zorgen dat we voldoende verpleegkundigen vanuit verschillende opleidingen blijven houden. Dat is natuurlijk wel de kern.

Ik hoor sommige mensen pleiten voor een schrapping van die hbo5-opleiding, omdat die opleiding niet goed zou zijn. Wel, dat gaat dan over 45 procent. Dat wil zeggen dat, als je een ziekenhuis binnenwandelt, je zegt dat vier van de tien mensen niet voldoen. Ik heb zelf lesgegeven, en mijn vroegere school had een vierde graad Verpleegkunde. Die leerlingen laat je niet alles doen. Je hebt verpleegkundigen die op de afdeling oncologie met cytostatica werken, maar dat zal niet de hbo5-verpleegkundige zijn, dat is waar. En ook op de spoeddienst mogen hbo5-verpleegkundigen een aantal handelingen niet treffen. En dat is net die KB 78.

Ik hoor dan zeggen dat die mensen mobiel moeten zijn in Europa. Wel, we hebben er zelf 2781 tekort. Dan hoop ik toch niet dat we ze in Vlaanderen laten studeren, om ze dan mobiel in te zetten in Europa. Trouwens, 98 procent van die studenten is niet mobiel in Europa.

De vraag is: wat zijn we eigenlijk aan het doen? Ik ben dan ook blij dat het regeerakkoord van N-VA, CD&V en Open Vld daarin heel duidelijk is. We behouden de leerladder in de zorg, met een volwaardig profiel en een eigen takenpakket voor de hbo5-verpleegkundigen, samen met de sector. We ijveren ervoor dat dat een eigen profiel is, en dat we dat verankeren in de federale wet. We maken de onderwijsinspectie daarvoor verantwoordelijk. Ik vind het een goede zaak dat dat in het regeerakkoord staat, op alle mogelijke manieren. Als er inderdaad problemen zouden zijn met een aantal kwalitatieve zaken, dan moeten we daar rekening mee houden.

Minister, mijn vragen sluiten voor een deel aan bij die van collega Bex. Op welke manier zult u omgaan met de ingebrekestelling van de Europese Commissie? Wat kunnen de mogelijke verdere gevolgen zijn? Zult u uw federale collega bevoegd voor Volksgezondheid, ik bedoel dus de huidige ontslagnemende minister – we zullen nog zien hoelang dat duurt – aansporen om werk te maken van de aanpassing van KB nr. 78, in het belang van de Vlaamse noden die we hebben in onze Vlaamse ziekenhuizen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er is al veel toegelicht. De Europese Commissie stelde ook dat de hbo5-opleiding slechts voorziet in 3600 uur in plaats van de opgelegde 4600 uur. Er werd geen gedetailleerde berekening gegeven. We weten dus niet op basis van welke gegevens de Europese Commissie tot die besluitvorming is gekomen.

In de brief wordt wel verwezen naar de definitie van een lesuur die in de Codex Secundair Onderwijs is opgenomen, namelijk 'een prestatie van 50 minuten'. Daarbij heeft men, denk ik, alles op dezelfde leest geschoeid. Men heeft abstractie gemaakt

van het feit dat er ook lessen worden gegeven buiten de lestijden. Er zijn stages, in de helft van de opleiding, waarbij de leerlingen werken volgens het normale arbeidsregime van de werkplek, waar een gemiddelde wekelijkse arbeidsduur van 38 klokuren wordt gerealiseerd. Tijdens de stageweken moeten de leerlingen vier uur opleidingsgebonden persoonlijke activiteiten uitvoeren. Indien we met deze elementen rekening houden, zullen we alleszins serieus boven de 3600 uren uitstijgen.

In de Vlaamse onderwijsregelgeving is ook letterlijk opgenomen dat de scholen zich dienen te houden aan alle wettelijke voorwaarden. De Europese Richtlijn en de federale gecoördineerde wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen zijn de wettelijke vereisten. Ik ga er dan ook van uit dat de scholen zich daaraan houden. Indien de Europese Commissie het tegendeel beweert, moet zij aantonen waarom dit niet het geval zou zijn.

Ik zal, alvorens zelf uitspraken te doen en ter zake beslissingen te nemen, samen met mijn collega van Welzijn, minister Beke, de Europese Commissie de vraag stellen met betrekking tot de berekeningswijze en de gedane vaststellingen. Op grond van welke bevindingen en vaststellingen stellen zij een overtreding van de regelgeving vast? Het zou ook niet kunnen dat op basis van deze brief de federale overheid geen visa zou kunnen verlenen aan de afgestudeerden. Dat is als signaal toch wel belangrijk.

Ik weet wel dat de gestelde eisen het voor de scholen extreem zwaar maken om de verplichte 4600 uur te behalen tijdens de drie voorziene schooljaren. Dat beseffen we ten volle. Ook de competenties die men moet behalen zorgen ervoor dat de hbo5-opleiding zeer zwaar is geworden om af te werken binnen de voorziene zes semesters. Daarom blijven we ervoor ijveren om naast de algemeen verpleegkundige ook in een 'basisverpleegkundige' te voorzien. We hebben al zoveel tekorten in de betrokken sector. Die basisverpleegkundigen moeten niet voldoen aan de verplichtingen van de Europese richtlijn.

Daartoe moet wel de federale gecoördineerde wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen worden aangepast, en moet er een nieuw gezondheidszorgberoep worden ingeschreven. Ook andere aspecten van de regelgeving – de erkenningscriteria, de handelingsbevoegdheid, de toegang tot specialisaties – zouden moeten worden herbekeken. De hbo5-opleiding Verpleegkunde kan dan opleiden tot een nieuw profiel.

We hebben deze vraag al meerdere malen gesteld aan de federale collega's, maar telkens was het antwoord negatief. Ik hoop dat daar verandering in komt, ook na deze gezamenlijke stellingname op het niveau van de regeringspartijen. We hebben alle verpleegkundigen nodig. Als Europa een meerwaarde wil betekenen, eerder dan een sta-in-de-weg of een obstakel te zijn, dan speelt in dezen deze kwestie. Je krijgt het moeilijk uitgelegd dat de Europese regelgeving in de weg zou staan van concrete zorgberoepen, van mensen die zorg dragen voor onze ouderen en voor iedereen die zorg nodig heeft.

Ik geef de cijfers nog mee. Volgens de gegevens waarover ik beschik, zouden er op 1 oktober 2019 7131 unieke leerlingen ingeschreven zijn in de hbo5-opleiding Verpleegkunde. 2277 daarvan zitten in de eerste module, de module Initiatie, en kunnen dus gerekend worden als generatiestudent. Deze data zijn wel ongeverifieerd en dus niet definitief, aangezien de teldata 15 januari en 1 juni zijn. Het is dus op dit moment nog niet mogelijk om de definitieve cijfers mee te geven.

Ter vergelijking: volgens de oktobertelling van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) zijn de voorlopige inschrijvingen voor dit academiejaar in de bacheloropleiding Verpleegkunde 7802, waarvan 1846 generatiestudenten.

Op basis van die gegevens kun je stellen dat de studenten die dit jaar starten met een opleiding Verpleegkunde, verhoudingsgewijs meer kiezen voor de hbo5-opleiding.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We zijn het er alleszins over eens dat het heel belangrijk is om voldoende verpleegkundigen te hebben. Dat beroep moet voldoende aantrekkelijk zijn. Mensen die de studie aanvatten, moeten ook de zekerheid hebben dat ze het beroep kunnen uitoefenen dat ze verwachten te kunnen uitoefenen.

Wat de doorverwijzing naar het federale niveau betreft: minister De Block was daar geen voorstander van. Zij heeft dat echt afgeketst in het federale parlement. Zij heeft daarbij verwezen naar de voorbeelden van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap, die het wel hebben opgelost. Ik ga voort op de woorden van de minister van Volksgezondheid. Ik ben minder expert dan zij. Maar ik vraag me iets af. De combinatie van, zoals u het zelf zegt, het aangaan van de dialoog met Europa, bekijken of ze effectief dezelfde maatstaven hebben gebruikt bij bepaalde berekeningen als uzelf, en tegelijkertijd gaan kijken wat andere deelstaten in dit land doen, biedt dat geen oplossing zonder dat die federale wet moet worden gewijzigd?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor u antwoord en ook voor de duidelijkheid die we vanuit Vlaanderen scheppen. We blijven inderdaad gaan voor de basisverpleegkundigen, zoals u dat noemt. Zo willen we de noden die er in de zorgsector zijn, kunnen opvangen.

Ik voeg daar graag nog iets aan toe over het profiel van de instroom van die leerlingen in hbo5, of in de vierde graad Verpleegkunde. Dat is nu eens echt het prototype van een – ik ben zelf geen fan van dat woord, maar ik zal het toch gebruiken – zalmopleiding. Want dat is het type opleiding dat meestal aanwezig is in personenzorgscholen, bso en tso. En die leerlingen stromen door richting die vierde graad Verpleegkunde. En dat is dan voor sommigen de springplank om verder te gaan in de bachelor of om na verloop van tijd, wanneer ze een tijdje hebben gewerkt in de sector, door te stromen.

Collega's, ik wil jullie graag waarschuwen, want ik heb een bepaalde angst. Als we die opleiding verzwaren, verlengen, eender wat, en we daardoor minder doorstroom krijgen of minder dat zalmprincipe, dan bouwen we inderdaad, minister – u verwoordt dat goed –, door Europese regels, gebaseerd op een aantal uren, iets af waar ons onderwijs heel sterk in is. En dat kan toch helemaal niet de bedoeling zijn.

Het lijkt me dus een goede zaak dat u eens zult kijken naar die 3600 uren. Wat ontbreekt er nog? Hoeveel moet er nog bij? Kunt u aan die commissie dan vragen of er gewoon uren moeten bij komen, want dan geven we die gewoon bij, of wat er ontbreekt in het werkelijk beheersen van competenties? Want dat is natuurlijk iets anders. Als die leerlingen erin slagen om die competenties te bereiken: chapeau voor onze scholen, chapeau voor onze leerlingen, chapeau voor onze stageplaatsen. Om er dan gewoon uren bij te plakken omdat er uren moeten worden bijgeplakt, dat vind ik toch wat jammer.

Die twee zaken wilde ik u toch graag meegeven, om dan ook die ladder te realiseren. De federale wet zou dus inderdaad moeten worden aangepast, zodat we kunnen zeggen wie wat wel of niet mag doen, in het kader van de kwaliteit, waar ik me wel iets kan bij voorstellen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Ook voor ons is deze discussie heel belangrijk. De cijfers maken het heel duidelijk. Onze fractie gelooft heel sterk in de hbo5-opleiding Verpleegkunde, die een kwalitatieve opleiding is en sterk en praktijkgericht is.

Het klopt wat de heer Daniëls zegt. We geven een bepaalde groep mensen ook de kans om verpleegkundige te worden. Niemand twijfelt vandaag aan de kwaliteiten van die hbo5-verpleegkundigen. Het gaat over een administratieve beslissing van de Europese Commissie. We betreuren ook uitspraken van minister De Block en van de Europese Commissie. We willen natuurlijk ook dat het regeerakkoord wordt uitgevoerd en dat hbo5-verpleegkundigen een essentieel onderdeel blijven van de verpleegkundige leerladder met een eigen volwaardige plaats op niveau 5.

Wat mij wel een beetje stoort, is het woord 'geknoei' van de vorige minister. Ik ben heel blij met het antwoord van deze Onderwijsminister en deze Vlaamse Regering waarbij wordt gezegd dat we op dezelfde lijn als de vorige regering en de vorige minister blijven. Ook onze fractie zal minister De Block oproepen om de federale wet aan te passen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat we op een lijn zitten. 'We stand our ground', daar gaat het over. De remediëring die we zouden moeten doen op basis van wat de Europese Commissie dan vooropstelt, heeft te maken met formele vereisten en gaat niet over de inhoud van de opleiding of over de inhoudelijke weging van de opleiding. Het gaat gewoon over bepaalde vormvereisten waaraan volgens de Europese Commissie niet wordt voldaan wanneer het gaat over die 4600 uur. In het huidige systeem is het natuurlijk heel moeilijk om die 4600 uren te behalen tijdens de 3 schooljaren, dat weten we allemaal. Hoe we ook zouden moeten of kunnen remediëren aan wat wordt vooropgesteld, het zal altijd een vernauwing van de toegangspoort tot het zorgberoep als gevolg hebben. Uiteindelijk hebben we de samenleving dan een heel slechte dienst bewezen.

Vandaar dat we maximaal vasthouden aan onze uitgangspunten en proberen om op het federale niveau te wegen op de besluitvorming.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik kan enkel vaststellen – en dan kijk ik naar de collega's van sp.a en Vlaams Belang die geen betoog hebben gehouden – dat we u namens Vlaanderen vragen om te blijven aandringen bij de federale collega's in het belang van de kwaliteit, van het aantal mensen, van de instroom voor dat eigenstandig profiel. Ik blijf met de vraag zitten wat de beweegredenen zijn om hiertegen te zijn. Ik zie ze niet en ik heb ze nog altijd niet gehoord, enkel over de uren. Ik denk dat u brede steun hebt om het beleid van de vorige regering, waar u ook in zat, verder te zetten en te blijven aankloppen. Wie er ook deel mag uitmaken van de Federale Regering in de toekomst, ik hoop dat dit een van de dingen is die op de eerste ministerraden wordt geregeld.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanstelling van een minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met de promotie van meertaligheid – 309 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, in juli jongstleden ging er een nieuwe Brusselse Hoofdstedelijke Gewestregering van start. Deze regering

riep een minister van Meertaligheid in het leven, een functie die werd toebedeeld aan Sven Gatz van Open Vld. In de pers verklaarde de minister dat hij in deze nieuwe functie de meertaligheid in het onderwijs in Brussel wil bevorderen om tegemoet te komen aan de huidige Brusselse meertalige realiteit. Deze doelstelling staat ook verankerd in het Brusselse regeerakkoord: 'De organisatie van meertalig openbaar onderwijs staat dan ook centraal in de reflectie om de Brusselaars de talen beter te leren beheersen.'

Het regeerakkoord wijst hiervoor op het grote belang van de kennis van beide landstalen en op de vaststelling dat de kennis van het Nederlands de voorbije twee decennia sterk is afgenomen.

De Brusselse coalitiepartners blijven echter vaag over hoe zij die meertaligheid precies willen invullen. Willen ze overal Nederlands én Frans als schooltaal? Of wil de bestuursploeg nog een stapje verder gaan en de diverse thuistalen van de leerlingen een prominente plaats geven in de schoolruimte? Hierover schept men geen duidelijkheid. Daarnaast lijkt het mij dat de Brusselse Hoofdstedelijke Regering hier, en dit jammer genoeg niet voor het eerst, haar eigen bevoegdheden overschrijdt omdat Onderwijs tot nader order nog steeds een gemeenschapsbevoegdheid is.

Minister, ik heb voor u de volgende vragen. Hoe beoordeelt u de aanstelling van een minister voor Meertaligheid voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest?

Beschouwt u deze beslissing als conform aan of tegenstrijdig met de beleidskeuzes van de Vlaamse Gemeenschap inzake Onderwijs? Welke stelling neemt u in deze zaak in?

Zult u initiatief nemen om in gesprek te gaan met minister Gatz om zijn plannen ten aanzien van meertaligheid in het Vlaamse onderwijs in Brussel te verduidelijken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ben als minister van Onderwijs ook bevoegd in Brussel – dat is mijn eerste gemeenschapsbevoegdheid.

Ik heb natuurlijk met enige aandacht de nieuwe gezamenlijke algemene beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie gelezen.

De onderwijstaal is het Nederlands. Dat is ook de hoofdtaal. Het is zeker in Brussel een enorme uitdaging en opdracht om te zorgen voor een uitstekende kwaliteit van dat Nederlands. Er is ook veel werk aan.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering heeft in haar regeerakkoord uitdrukkelijk de ambitie uitgesproken om een globaal beleid te willen uitwerken dat meertaligheid bij de Brusselaars bevordert. Dat is natuurlijk prima.

Iedere school is verschillend en wordt dan ook verschillend geconfronteerd met bepaalde noden. Zo staan ook die Nederlandstalige scholen in de Brusselse grootstedelijke context voor uitdagingen die ten dele anders van aard zijn. Ik ben deze week nog naar het Sint-Jan Berchmanscollege geweest in mijn onderwijs-ronde, en niet toevallig. Want ik vind dat er specifieke aandacht moet zijn voor die unieke positie van Nederlandstalige scholen in die Brusselse multiculturele omgeving.

Uit cijfers van de vierde taalbarometer in Brussel stelt men wel een probleem vast in de kennis van het Nederlands. Je ziet dat de Franstalige scholen er nog minder dan vroeger in slagen om kinderen een degelijk niveau Nederlands bij te brengen. Van 20 procent in 2003 is men gezakt naar 7,8 procent in 2018. Dat zijn eigenlijk

rampzalige cijfers. In het Waalse Gewest was de daling minder groot. Anderzijds moeten we ook veggen voor eigen deur. De cijfers laten ook zien dat de kennis van het Frans bij kinderen die Nederlandstalig onderwijs volgen, ook serieus aan het dalen is. Dat gaat van 94,4 procent in 2003 naar 68,8 procent in 2018. Voor alle duidelijkheid: het gaat over Nederlandstalige scholen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Daar is de evolutie van de taalkennis vergelijkbaar met die in het Vlaamse Gewest. Dat is ook de reden waarom Nederlandstalige lagere scholen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest meer mogelijkheden hebben om Frans aan te bieden. Zij kunnen dat nu al vanaf het eerste leerjaar, terwijl dat in de rest van Vlaanderen pas vanaf het derde leerjaar wordt aangeboden.

Ik lees in het Brusselse regeerakkoord niet dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest dat meertalig onderwijs zelf gaat organiseren. Dat lijkt me, gelet op de bevoegdheidsverdeling, ook totaal onmogelijk. De Grondwet is daarover nogal duidelijk: de gewesten hebben geen bevoegdheid om onderwijs te organiseren. Ik heb ook begrepen dat er in dit verband geen grondwetartikel voor herziening vatbaar is verklaard. Dat blijft wat het is. Voor het Nederlandstalig onderwijs is alleen de Vlaamse Gemeenschap bevoegd, ook in Brussel.

We investeren trouwens veel in dat Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Eigenlijk doen we in verhouding zelfs wat meer inspanningen voor Brussel, zeker ook in vergelijking met de Franse Gemeenschap. Wij investeren per leerling 15 procent meer. Het gaat dan over de totaliteit van ons onderwijs, basis- en secundair onderwijs.

Wij hebben ook voordelige rationalisatie- en programmatienormen. De normen zijn lager voor de oprichting van een school, en ook voor het sluiten van een school liggen de normen anders. Brussel is bedeed met een betere regelgeving. Daarnaast zijn er ook de SES-middelen. Omdat men in Brussel bij de verschillende criteria meer kan aantikken, gaan die verhoudingsgewijs ook meer naar het Nederlandstalig onderwijs in Brussel.

We staan absoluut open voor een samenwerking tussen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap, waarbij beide Gemeenschappen ten volle hun onderwijsbevoegdheid behouden en invullen, maar waardoor ze ook de meertaligheid in het onderwijs kunnen bevorderen. Dat is vanzelfsprekend ten aanzien van de officiële talen en elkaars taal. Dat zou de meest zinvolle samenwerking zijn.

In het Brusselse regeerakkoord lees ik ook dat men voor de uitvoering van dit beleid de samenwerking met de Gemeenschapscommissies, de Fédération Wallonie-Bruxelles en de Vlaamse Gemeenschap wil intensifiëren. Ik ga er dus van uit dat men zich er in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van bewust is hoe ver de bevoegdheden reiken. Ik zou me op dat vlak niet ongerust maken. Ik zal zeker in gesprek gaan met mijn collega in Brussel, minister Gatz.

In het kader van het Vlaamse regeerakkoord blijven we streven naar een hechtere samenwerking met de Franse Gemeenschap, onder meer in functie van de kwaliteit en kennis van de tweede landstaal. Concreet willen we meer uitwisselingen organiseren tussen taal- en andere leerkrachten van beide netten.

Het zou normaal in Brussel toch ook iets makkelijker moeten zijn om leerkrachten Frans te vinden. Wel, het Sint-Jan Berchmanscollege Brussel zit al jaren verlegen om een leerkracht Frans en dat in een Brusselse Franstalige omgeving. We zouden het daarom makkelijker kunnen maken indien een leerkracht van de Franse Gemeenschap naar de Vlaamse Gemeenschap overstapt.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Ik ben blij om te horen dat u het gesprek zult aangaan met minister Gatz om meer duidelijkheid te krijgen over zijn plannen ten

aanzien van de meertaligheid in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Ik ben ook blij om te horen dat u de bevoegdheidsverdeling tussen de Gemeenschappen enerzijds, en de Gewesten anderzijds herhaalt en bevestigt. Onderwijs is een gemeenschapsbevoegdheid en geen gewestelijke materie.

U geeft aan dat u er gerust in bent dat de Brusselse Hoofdstedelijke Regering beseft hoe ver haar bevoegdheden strekken. Ikzelf ben daarover wat ongeruster. Ik kan me moeilijk van de indruk ontdoen dat de Brusselse Hoofdstedelijke Regering aan een soort 'vergewestelijking' van het onderwijs in Brussel bezig is en de banden met de Gemeenschappen wenst door te knippen, terwijl deze Vlaamse Regering net voor een sterke band tussen Vlaanderen en Brussel gaat. Daarom wil ik er bij u toch op aandringen om alert en waakzaam te blijven.

Los van de bevoegdheidskwestie stel ik ook de plannen van minister Gatz met betrekking tot de meertaligheid in vraag. Ik treed u bij wanneer u zegt dat meertaligheid een troef is voor elke jongere. Laat me daar duidelijk over zijn: stimuleren dat de Brusselse ketjes tweetalig afstuderen en bovendien vreemde talen machtig zijn, is een zeer goede zaak. Maar hoe kan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering de organisatie van meertalig openbaar onderwijs centraal stellen, als er geen verbindingstaal is die elke leerling onder de knie heeft? Daar wringt het schoentje in Brussel. In het schooljaar 2017-2018 had meer dan 70 procent van de leerlingen in het Vlaamse kleuter- en lager onderwijs in Brussel het Nederlands niet als thuistaal. Voor veel leerlingen is het Nederlands bij gevolg een artificiële schooltaal, die ze te weinig machtig zijn.

Net daarom hamert de N-VA op een betere kennis van het Nederlands, zodat leerlingen de instructietaal goed beheersen en dus ook volledig begrijpen wat de leerkracht hen aanleert. Pas wanneer de leerlingen uitmunten in het Nederlands, is werken aan een sterke vreemdetalenkennis voor ons een logische volgende stap.

Ten slotte verwelkom ik ook uw voornemen om nauw samen te werken met de Franse Gemeenschap. Het onderwijs in Brussel kent grote uitdagingen. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid van beide gemeenschappen. Beide gemeenschappen horen dus samen te werken over hoe we de lat in het talenonderwijs in Brussel kunnen verhogen. Ik ben dan ook blij te horen dat u daar werk van zult maken tijdens deze regeerperiode.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Over één ding zijn we het eens: meertaligheid is een troef, zeker in een internationale en kosmopolitische stad als Brussel. Hoe meer talen je spreekt, hoe meer kansen – en niet alleen om een job te vinden, het is ook gewoon een ongelooflijke individuele en culturele rijkdom.

In die zin zal het u niet verbazen dat wij heel enthousiast zijn dat Brussel die meerwaarde ook expliciet erkent door er nu een minister bevoegd voor te maken, een minister die dus inderdaad als opdracht heeft om de meertaligheid in onze stad te promoten en te stimuleren. Dat is iets wat wij alleen maar kunnen toejuichen.

Een van de werven waar die minister zich onder andere mee zal bezighouden, is inderdaad het ondersteunen van projecten rond tweetalig onderwijs. Dat is nog een stap verder dan immersieonderwijs, zoals dat vandaag al aan Franstalige kant bestaat. De Brusselse Hoofdstedelijke Regering is inderdaad van plan om te onderzoeken op welke manier ze scholen kan ondersteunen die een echt tweetalig curriculum willen aanbieden, dus lessen in het Nederlands en in het Frans – want dat moet wel duidelijk zijn: het is in de twee landstalen.

Ik weet niet of mevrouw Tavernier vaak met Brusselse ouders praat, maar daar is ook een ongelooflijke vraag naar, ook bij Nederlandstalige ouders trouwens. Volgens

de laatste taalbarometer is 90 procent van de bevroagde Brusselaars voorstander van meertalig onderwijs. En dan denk ik: een goed idee hou je gewoon niet tegen. Intussen hebben ook de VUB en de ULB al aangekondigd dat ze mee op de kar springen om dat idee te helpen realiseren, door steun en medewerking te verlenen als er zo'n school zou komen. Zo zouden dan experts van de universiteiten het taaltraject, de samenstelling van de klas en het evenwicht tussen de moedertaal en de doeltaal kunnen uitdenken. En ook de gemeenten Stad Brussel en Elsene – niet toevallig twee gemeenten waar wij mee in de meerderheid zitten – zijn enthousiast en hebben al aangekondigd dat ze van plan zijn om te werken aan de oprichting van een tweetalige school. En dat is ook perfect mogelijk. Want als we het over bevoegdheden gaan hebben: vandaag kan het wettelijk al perfect om tweetalige scholen in te richten als de gemeenten bottom-up het initiatief nemen om die scholen in te richten, een macht die ze nu grondwettelijk hebben. Meer nog, ze zouden daar bij de federale overheid zelfs subsidies voor kunnen vragen.

In die zin zal het u niet verbazen dat wij er voorstander van zijn om inderdaad zo snel mogelijk een paar proefprojecten boven de doopvont te houden in een aantal Brusselse gemeenten, om te kijken hoe dat meertalige onderwijs in de praktijk werkt en kan worden uitgerold, uiteraard goed begeleid en gemonitord door universiteiten. Het zou ook een goede zaak zijn als er overleg is tussen de Vlaamse Gemeenschap en minister Gatz over hoe dat precies in zijn werk moet gaan. Dat is iets wat wij zeker verwelkomen. Ik ben trouwens ook blij te horen dat het sowieso de bedoeling is om ook nauw te overleggen met de Franstalige gemeenschap, onder andere over de uitwisseling van leerkrachten, nog zo'n goed idee.

Mevrouw Tavernier, ik moet u ook geruststellen. Het is in ieder geval níet onze bedoeling om de banden met de gemeenschappen door te knippen als het gaat over het onderwijs. Bovendien, en ook niet onbelangrijk, is het onze bedoeling om morgen nu alle scholen tweetalig te maken? Neen, absoluut niet. Ik denk zelf inderdaad dat niet alle Brusselse kinderen er baat bij hebben om naar een tweetalige school te gaan. Er lopen in Brussel heel veel kinderen rond die thuis een andere taal spreken, die op straat met hun vrienden Frans spreken, een soort straatfrans vaak, maar die dan naar een Nederlandstalige school gaan. Dat is geen evidente situatie. Tenzij dat kind geweldig taalvaardig is, denk ik dus niet dat we veel van die kinderen een dienst bewijzen door ze naar een compleet tweetalige school te sturen, net door het feit dat je inderdaad het best zo veel mogelijk – en daarover hebben we het gisteren uitgebreid gehad – in contact komt met een taal om die te absorberen, in de klas, op de speelplaats, ook het liefst in het kader van een brede school, om dat Nederlands echt goed machtig te worden. Uit alle onderzoeken blijkt immers dat je taalvaardigheid ook afhangt van hoe goed je eerst één taal beheerst. Voor Brusselse kinderen die thuis een andere taal spreken dan het Nederlands of het Frans, lijkt het me dus toch een goed idee om er eerst voor te zorgen dat ze goed Nederlands leren op een eentalig Nederlandstalige school, waar natuurlijk ook Frans kan worden aangeboden.

Dus, moeten er in de toekomst eentalig Nederlandstalige en Franstalige scholen blijven bestaan? Absoluut, maar dat mag er ons, wat ons betreft, niet van weerhouden om ook in te zetten op meertalige scholen voor kinderen en ouders die daar wél baat bij hebben, om op die manier zo snel mogelijk zo veel mogelijk tweetalige Brusselse ketjes door het leven te kunnen laten gaan.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Ik zal me net als mevrouw Goeman proberen te houden aan de twee minuten die we toegewezen krijgen. (*Gelach*)

Minister, mevrouw Tavernier, ik had op wat meer enthousiasme gehoopt, want ik vind het echt bijzonder dat een Brusselse Regering in haar regeerakkoord schrijft

dat ze werk gaat maken van meertaligheid. Er zijn andere tijden geweest, tijden waarin het onhaalbaar zou zijn geweest om de Franstaligen ervan te overtuigen dat we in Brussel daarvan werk moeten maken, en dat we er ook voor moeten zorgen dat ook Franstaligen openstaan voor het Nederlands. Ik vind dat een goede stap. Ik kijk alleszins met veel enthousiasme en met veel verwachting uit naar de nota die minister Gatz heeft aangekondigd, tegen eind november, dacht ik. Ik ben echt benieuwd, maar ik heb toch goed begrepen dat dat zeker niet alleen gaat over meertaligheid in het onderwijs, maar over een visie op het Brusselse Gewest als een meertalige regio, waar meertaligheid echt als een troef kan worden uitgespeeld, waar mensen zeker tweetalig zijn. Dat is een ambitie die echt wordt vooropgesteld: op termijn moet die regio echt tweetalig zijn, en het liefst nog met een derde taal erbij. Ik vind dat een ongelooflijk ambitieus idee, dat heel veel goodwill verdient.

Het gaat dus niet alleen over onderwijs, maar het gaat natuurlijk voor een stuk wel over onderwijs. Minister, wat dat betreft, wil ik u alleszins bedanken omdat u hier vandaag toch een zekere openheid toont. Ik weet dat we hier heel hard ideologisch zouden kunnen gaan debatteren over wat partij X of Y van meertalig onderwijs vindt en meteen in een stellingenoorlog terecht zouden kunnen komen, maar ik vind het goed dat u zegt dat we die dialoog met de Franse Gemeenschap moeten aangaan. Brusselaars zijn daar ook vragende partij voor. In het Brusselse regeerakkoord en ook het VGC-akkoord is echt de bedoeling terug te vinden om met mensen van de Commission communautaire française (COCOF) en mensen van de VGC overleg te plegen, om niet alleen in het eigen hokje te blijven zitten van het Nederlandstalig of het Franstalig onderwijs, maar te bekijken wat we van elkaar kunnen leren. Dan ben ik de eerste om toe te geven dat zeker Franstalige scholen in Brussel heel veel kunnen leren van de Nederlandstalige scholen.

Minister, ik zou u willen oproepen om wat ruimte te maken voor experiment. Ik denk dat mevrouw Goeman terecht heeft gezegd dat er een zeer grote vraag bestaat in Brussel om te kunnen experimenteren met vormen van meertalig onderwijs. Zoals mevrouw Goeman heeft omschreven, bestrijkt dat het hele gamma. Niemand moet er bang voor zijn dat alle Nederlandstalige scholen hun project moeten aanpassen naar een of ander tweetalig dogma. Ieder moet vooral kunnen doen waar hij zin in heeft en wat hij goed wil doen.

We moeten ook niet te veel van die projecten opstarten. Het is goed om eens te bekijken wat werkt en wat niet werkt. Als wij willen dat Vlaanderen zijn verantwoordelijkheid kan blijven opnemen voor het onderwijs in Brussel – en ik wil dat ook – dan moeten we ook toestaan dat het onderwijs in Brussel een onderwijs op maat kan zijn van de Brusselse realiteit. Dat vraagt zin voor experiment. Minister, ik zou u willen oproepen om daar de mogelijkheid toe te geven en om niet in dogma's te denken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik probeer te volgen. Ik dacht dat ik iets gemist had. Het lijkt erop dat er toch al heel veel artikels in de Grondwet voor herziening vatbaar zijn verklaard, onder meer het artikel 127, dat heel duidelijk de bevoegdheden in het kader van Onderwijs regelt. Ik hoor u zeggen dat de federale regering dan subsidies kan geven voor die tweetalige scholen. Ten eerste: artikel 127 is niet voor herziening vatbaar verklaard. Twee: als dat waar is, stel ik voor dat we vanuit Vlaanderen ook nog iets gaan vragen bij de federale overheid. Als die geld kunnen geven, waarom niet? Misschien kunnen we opnieuw de Lambermontturbo inschrijven in de Financieringswet. Dat zou heel goed zijn voor de Vlaamse scholen. Dat is allemaal heel boeiend om te horen.

Mijnheer Bex, u zegt dat we moeten opletten dat niet te veel scholen meestappen in dat tweetalige dogma. Ik heb het woord 'dogma' niet gebruikt. Ik heb het u horen gebruiken. Ik vind het goed dat u het gebruikt. Als er in Brussel...

Stijn Bex (Groen): Mijnheer Daniëls, u doet dat nu steevast.

Koen Daniëls (N-VA): Ik denk niet dat u het woord hebt gekregen. *(Opmerkingen van Stijn Bex)*

De voorzitter: Mijnheer Bex, laat de heer Daniëls uitspreken. Daarna kunt u reageren op een persoonlijk feit.

Koen Daniëls (N-VA): Er zijn in dit parlement zeer interessante nota's over het persoonlijk feit. Dit voldoet daar niet aan. Maar ik zal u daar niet mee bezwaren. Ik heb het alleen horen vertellen.

Als er in Brussel, in de gemeenten en in de stad, dan toch zoveel geld over is om zulke projecten te doen, dan heb ik een heel zinvol idee. We hebben in Brussel keigrote capaciteitsproblemen. We stellen middelen vanuit Vlaanderen ter beschikking, en die middelen geraken in Brussel moeilijk op en in de grond. De gemeenten doen moeilijk, ze denken aan het eigen aandeel daarbij. Misschien kunnen we daar al eens op inzetten.

In Vlaanderen is in de Nederlandstalige school de verplichte tweede taal het Frans. Wat weerhoudt de Franstalige Brusselse scholen om verplicht en veel harder in te zetten op het Nederlands? Ik begrijp niet goed waarom er plots allerlei projecten en zaken met de Grondwet en zo... Een beetje sciencefiction, denk ik soms.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord voor een reactie wegens persoonlijk feit.

Stijn Bex (Groen): Ik ben al gekalmeerd. Ik denk dat ik er beter leer mee leven dat de heer Daniëls een bepaalde stijl heeft waarmee we vijf jaar zullen moeten omgaan. Tenzij hij alsnog kabinetschef zou worden. *(Gelach)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat het aspect van subsidies geven betreft: de laatste federale begrotingscijfers zijn niet hoopgevend op dat vlak. Het zou ook nogal ongrondwettelijk zijn. Ik denk dat dat een moeilijke bal is. Indien er interesse bestaat om grondwetten en bijzondere wetten te wijzigen, denk ik dat nog andere mensen daar vragende partij voor zijn, mogelijk met verschillende doelstellingen in fine.

Ik begrijp dat deze vergadering het vooropstellen van meertaligheid begrijpt als tweetaligheid. Dat onderschrijf ik sterk. We moeten die ambitie hebben. Ik weet niet waarom er dan geen gewag wordt gemaakt van tweetaligheid in plaats van van meertaligheid. Mogelijk is dat dermate ambitieus vanuit de logica van 'aim for the moon, you might reach a star'. Als die 'star' dan meer Nederlandstaligheid bij Franstaligen en meer kennis van het Frans bij Nederlandstaligen is, zal ik daarin een bondgenoot zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de niet-indexering van de werkingsmiddelen voor het secundair onderwijs – 350 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): We konden vorige week in de krant lezen dat een groot deel van de werkingsmiddelen van het secundair onderwijs de komende vijf

jaar niet wordt geïndexeerd. Meer concreet wordt 40 procent van de werkingsmiddelen die middelbare scholen krijgen om de boel draaiende te houden – voor verwarming, onderhoud van gebouwen, aankoop van boeken enzovoort – de komende jaren niet aangepast aan de index. Dat betekent dat de pot geld voor dat deel niet vergroot, ook al wordt het leven duurder, zoals wij allemaal aan den lijve ondervinden.

Het hoeft dus niet te verbazen dat er, zoals vandaag nog in de krant stond, aan de alarmbel wordt getrokken. Zo is er een advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), die zegt dat er sowieso al veel wordt bespaard op de werkingsbudgetten van de onderwijsinstellingen. Die beperking van de budgetten zal volgens de Vlor dus echt een rem zijn op de uitrol van de plannen die de overheid heeft voor het onderwijs. Verder laten ook een aantal partners van zich horen. Zo zegt de algemeen secretaris van de Christelijke Onderwijscentrale (COC) dat scholen keuzes zullen moeten maken: zetten ze de verwarming een graad lager of bekknibbelen ze op hun didactisch materiaal? De mensen van de Algemene Centrale der Openbare Diensten (ACOD) vrezen dat scholen nu wel verplicht zullen zijn om meer mosselfestijnen en spaghettiavonden te organiseren om de rekening te kunnen dichtrijden. En voor Raymonda Verdyck bestaat de kans dat, zoals we in de praktijk trouwens al vaak zien, de rekening opnieuw zal worden doorgeschoven naar de ouders, puur en alleen omdat scholen gewoon niet meer weten van welk hout pijlen maken.

Dan vind ik het natuurlijk wel pijnlijk om in het regeerakkoord te lezen dat u er vooral voor zult zorgen dat er veel meer middelen op de vloer komen, in de klassen.

Minister, kunt u uitleggen welke pistes u ziet voor directies om de oplopende kosten voor verwarming en onderhoud te kunnen blijven betalen? Op welke manier wilt u secundaire scholen dan wel ondersteunen om de lat hoger te leggen als ze het met steeds minder geld moeten doen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dit is natuurlijk een voorafname op heel de begrotingsdiscussie, die we ongetwijfeld volgende week zullen voeren. Ik kan enkel meegeven dat er voor de totaliteit van de volgende regeerperiode een extra pot middelen wordt voorzien, ter waarde van ongeveer 3,1 miljard euro, die de besparingen serieus evenaart.

Er zijn drie grote potten in de onderwijsfinanciering: personeelsomkadering, werkingsbudgetten en infrastructuur. Ik verwijs even naar die 3,1 miljard euro: dat zijn niet alleen extra middelen, maar er moeten inderdaad ook keuzes worden gemaakt. Als je meer wilt geven voor het ene, is er een beetje minder voor het andere. Dat is politiek. Dat is keuzes maken. Als er extra middelen worden toegekend voor deze of gene bestemming, dan hangen daar keuzes aan vast. Ofwel komt dat uit extra middelen, ofwel zijn het middelen binnen de eigen begroting en ga je verschuiven. Wat ons daar wat meer oplevert, levert wat minder op een ander domein, bovenop de extra middelen die worden uitgetrokken.

Concreet betekent dit, wat de personeelsomkadering betreft voor het secundair onderwijs, dat er niet wordt geraakt aan de open-endfinanciering. Dat is de eerste financieringsstroom.

De tweede financieringsstroom betreft de werkingsbudgetten. Daar blijft het basisonderwijs volledig buiten schot, met een indexering van 100 procent. Voor het secundair onderwijs is er een gedeeltelijke niet-indexering van de werkingsbudgetten, voor 40 procent. Dat betekent een besparing van 3,6 miljoen euro, wat minder is dan 1 procent ten opzichte van de totale werkingsbudgetten bij de begrotingsopmaak 2019 voor het secundair onderwijs.

De derde stroom betreft de infrastructuurmiddelen. Daar wordt een extra investering voorzien van een half miljard euro.

De details worden nog besproken. Maar dat zijn de grote lijnen. Dat zijn inderdaad de keuzes die wij maken en waarvoor ik heel graag verantwoordelijk wil zijn. Want als ik dan naar de andere beleidsdomeinen kijk, denk ik dat het domein Onderwijs op budgettair vlak een heel aantrekkelijk traject kan lopen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Het is inderdaad niet de bedoeling om al een grote voorafname te doen van de begrotingsbesprekingen. Maar ik heb wel een vraag om verduidelijking, zodat ik de documenten met een duidelijk kader kan beginnen te lezen.

Er komt een niet-indexering van 40 procent van de werkingsmiddelen. Verder is er het milderen van de groeipaden van 100 miljoen euro voor het secundair onderwijs. Maar welke groeipaden zijn er dan wel nog voor het secundair onderwijs? Ik hoor u zeggen dat er niet aan de open-endfinanciering wordt geraakt, maar voor de rest worden alle indexeringen dus wel toegepast.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Collega's, minister, we zijn vanochtend op bezoek geweest bij het ministerie van Onderwijs. Het was een zeer leerrijke voormiddag. In de presentatie van AGION werd verwezen naar een onderwerp dat hier nu wordt besproken in de vraag van mevrouw Goeman, namelijk de energiekosten. Er werd verwezen naar de verschillende ESCO-projecten (energy service company) die vandaag mogelijk zijn via het Vlaams Energiebedrijf. In het Vlaamse bestuurlijke landschap zijn er heel wat voorbeelden waarbij lokale besturen via zulke projecten met private partners heel wat energiezuinige investeringen doen, gefinancierd door de privépartner met de directe winst op de energiefactuur. Er wordt hier gesproken over 40 procent. Er zijn vandaag voorbeelden waarbij 30 tot 40 procent winst kan worden geboekt op de energiefactuur na investeringen die natuurlijk wel noodzakelijk zijn.

Ik zou dus willen aanbevelen dat alle scholen die vandaag onder de lat gaan – verouderde gebouwen die meer dan twintig jaar oud zijn –, dit eens bekijken. Pak het dossier rond ESCO-projecten vast en dan kunnen we volgens mij een stuk van het verlies goedmaken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik denk dat we de volgende weken nog interessante debatten zullen hebben over de begroting.

Zoals de minister zegt: we kunnen morgen aan het onderwijs vragen, wie wil er 1 of 2 miljard euro bij hebben? Dat kan allemaal. Dat kan allemaal, als je ervan uitgaat dat de middelen onuitputtelijk zijn, maar dat zijn ze niet. Dat kan als je overal extra belasting gaat heffen. Misschien zijn er mensen fan van, dan moeten die dat ook zeggen. Ik denk niet dat we dat nog willen doen.

Dus zijn er keuzes gemaakt. Vraagt dat inspanningen? Ja. U hebt deze week ongetwijfeld gezien dat er voor het schooljaar 2019-2020 nog 10 miljoen euro vrijkomt voor didactische uitrusting, voor zorg een technische opleiding in het bso en tso. Dat komt er dus bij. Als een school geld bij krijgt om dat te doen, dan krijgt men ergens anders wat minder.

Mevrouw Goeman, ik vraag u toch enige realiteitszin. U bent oppositielid en ik snap dat u daarop moet wijzen, maar ik vraag toch realiteitszin omdat er keuzes zijn

gemaakt. Ja, er komt nadien ook bij. Ik heb u bij dezen geen alternatief horen aanbrengen om daar die middelen te gaan halen, of anders mag u dat gerust zeggen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We zullen de discussie in fine voeren bij de begroting. Opnieuw, voor alle duidelijkheid, ik heb in mijn antwoord goed aangegeven dat het basisonderwijs volledig buiten schot blijft bij deze niet-indexering en de niet-indexering is ook maar partieel voor het secundair onderwijs. Het gaat om de ordegrrootte van 3,7 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2019. Dat is minder dan 1 procent ten opzichte van het totale budget.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Bedankt voor de extra toelichting. We gaan het debat inderdaad uitgebreid voeren met zin voor realiteit, maar we moeten het debat ook in alle eerlijkheid voeren. In die zin heb ik het er natuurlijk wel een beetje moeilijk mee dat er in de pers al wordt geschermd met het feit dat er deze regeerperiode 3,1 miljard euro extra middelen voor alle aspecten van ons onderwijs zal worden geïndexeerd. Sorry, dat klopt gewoon niet. Er wordt geschoven met budgetten. Inderdaad, er wordt extra geld voorzien voor infrastructuur, op zich een goede zaak. Ik hoop toch dat we niet gaan naar een scenario zoals bij De Lijn, waar er wel extra wordt geïnvesteerd in infrastructuur, maar niet in de werking. We weten allemaal wat daar het effect van is, namelijk een daling van de kwaliteit van het aanbod.

Deze discussie zal de volgende weken ongetwijfeld nog uitgebreid worden voortgezet. Ik kijk er alvast naar uit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.